

Maarian Karsämäen
kivi- ja rautakautinen löy-
töpaikka.

S. Piälön ja H. Salosen kai-
raus kesällä v. 1927.

Kertomuksen kuuluu:

- 3 karttakopiota
  - 1 yleiskartta
  - 1 paikkakartta
  - 26 erikoiskarttaa
  - 31 valokuvaa
  - 4 muistutustaulukkoa
- j. H. M. l. 8772: 1-36 ja
8773: 1-916.

M. P. cy. N. 95
vir. 284 1927

Oct. 28th - 27

Hairans

Maarian Karsámássa 1927.

Kaivaus
Maarian Karsämäessä
vuonna 1927.

Keväällä 1927 toi prof. A. M. Tallgren Kansallismuseon silmäsojen (K. M. l. n:o 8765), jonka palstatilallinen Kalle Jokela, asuva Maarian pitäjän Karsämäen kylässä, oli löytänyt asuntonsa eteläpuolella olevasta hirtaknopasta, josta hän sen lisäksi oli löytänyt kivikaudon, ym. a. mu. a. rautakaudon esineitä (K. M. l. n:o 8772).

Koska mainitun Jokelan pääraakennuksen koillispuolella on jo aikaisemmin suoritettu kaivauksia toht. J. Rinteen ja maist. E. B. Virtasen johdolla (K. M. l. 8068:1-154, 157-162 ja 8076:1-68) ja tällöin talteen saatu sekä kivi- että vanhemman rautakaudon esineitä niin voitiin jo ennen tutkimusta päättää tutkittavan alueen yleisestä luonteesta.

Kalle Jokelan löytöjen ja prof. A. M. Tallgrenin paikalla tekemien havaintojen johdosta päätti Muinaistieteellinen Seurikuunta suorittaa kaivaukset paikalla niin pian kuin maa vain ehti vapautua kiveä. Kaivauksen sai suorittamaan toht. Sakari Pälvi, apulaiskoivon hänelle pyydettiin allekirjoittanut,

joka, senjälkeen kuin toht. I. Pääsi oli matkustanut pois, yksin johti kaivauksia.

Kyrymyksessä oleva kivi-rakentauden löytöpaikka sijaitsee Karsämäen kylässä Puumo- ja Tutonv. tehtaan maalla, Karsämäen pysäkillä n. satakunta metriä länteen, Turusta Ruskolle vievän maantien itäpuolella ja aivan sen varrella (ks. karttakopiota Maarian Karsämäestä). Muutama satametriä löytöalueesta itään kulkee Vähäjoki-niminen joki, jonka kulkusuunta suurinpiirtein katsottuna on koillis-lounainen ja joka Koroisten kohdalla yhtyy Suora-jokeen (ks. edelläm. kartasta jom. asmaa löytöalueeseen nähden).

Palstatilallisen K. Jokelan tekemät löydöt jakaantuvat sillä tavalla löytöalueelle kuin merkinnät maist. E. A. Virtasen v. na 1922 tekemään karttaan ja allekirjoittaneen yleis-karttaan osoittavat. Osan on hän siis löytänyt samoilta vaiheilta kuin missä toht. J. Rinne ja maist. E. A. Virtanen ovat suorittaneet kaivauksia, mutta pääasiallisesti olivat hänen löytämänsä esineet kuitenkin Jokelan pääraakunurksen eteläpuolelta. — Se alue, mistä on tavattu esihistoriallisia esineitä, ulottuu Karsämäen pysäkin viereensä ja sen luoteispuolella sijaitsevan hietakuopan länsireunasta (kerrottiin sen pohjoisreunan astakin löydetyn) Turun-Ruskon maantielle (ks. edelläm. karttakopiota, johon se alue, min-

siellä ja täällä on suoritettu kaivauk-
sia. On merkitty punaisella värillä,
kun taas sininen väri osoittaa sitä
aluetta, jolle allekirjoittanut olet-
taa kivijätkien n^olla enihistorial-
listen löytöjen rajoittuvan, idässä
ja etelässä se rajoittuu alueeseen
nähdön jotenkin jyrkästi viitta-
van riiteen yleensä, siis ei ai-
van rautatiehen saakka (ks. allekirj.
piirtämää yleiskarttaa). Lounaassa
en voi sanoa lopullisesti, kuinka
pitkälle löytöaluetta jatkuu, mut-
ta saatan kuitenkin melkoisella
varmuudella todeta, ettei se
missään tapauksessa ulotu suom-
pää järvenkylmää m^ottiä tutki-
man alueen lounaisreunasta.

Jokelan tontin eteläpuo-
lilla sijaitsevista hietakuopasta
oli ajettu hietaa jo monena vu-
tena, joten hietakuopan reuna oli
edennyt valitettavan pitkälle (ks.
yleiskarttaa ja valokuvaa n° 1). Epäi-
lemättä on se esimäärä, jonka
palstat. Jokela on talteen saanut
sangen pienen häviön joutuneitten
rinnalla.

Kaivaukskohdalla oli maa-
aikaisemmin ollut viljelyksessä mut-
ta kuivumtensa takia hyljätty; sar-
kajat ovat vielä viljelyksen muis-
tona. Aikojen kuluessa on pai-
kalle ajettu kairakoulat jätkeitä,
jotka paikoitellen n. 25 à 30 cm pak-
suma kerroksena peittivät marssi-
naisen esihistoriallisen kulttuuri-
maan. Että esihistoriallista kult-

tuunikerrosta on ainakin osittaisesti
liikutettu, toclistavat monet maan-
pinnalla taratut iskokset, hioimet
y. m. kivikanendon esineet. ranta-
kandon esineitä ei sitävastoin o-
le eninkään tarattu maanpin-
nalta. Kaivaukskohdalla oli maa-
hionoa hiutaa n. k. rapparihiutaa,
jonka hionojyväisyys osoittautui
siinä, ettei sitä paikkakunta-
laisten sanjon mukaan voida
edes käyttää kadunlaskemiseen
t. kivitykseen. Palstatilallinen
H. Jokela sanoi muistavansa, että
ten kymmeniä vuosia sitten oli
maantien ja nykyisen kaivausal-
ueen välillä ollut vesilätäkkö. Vesi
oli "painaunut" maan tältä koh-
dan kerrassaan savimaiseksi mi-
kä varsin selvästi on havaitta-
vissa valokuvasta n:o 28. Vesi oli
hävittänyt kaikki palo- ja mätä-
nemisjätteet.

Luonnostaan ei alueella
ole muualla kiviä kuin sen itä-
reunalla, jossa oli vallitukseuta-
paimon leontainen kiviivitys, joka
Jokelan havaintojen mukaan jatkui
pitkän matkan koillisuuntaan,
"seuraten suunnilleen ointien reu-
naa (vrt. Erikoisk. n:o 11). Hionohiutai-
sessa maassa esiintyvät asutuksen
jätteet selvinä; kaikki esiintyvät
kivet olivat ihmiskäden asetta-
mia. Kivenlaatu ja niiden muo-
tokin jo osoittivat, ettei voinut
olla kysymyksessä luonnontkiviä.
Ne näet olivat suurimmaksi osaksi

punaista hietakiveä sekä liuskaistu-
terävasärmäisiin muotoihin, poik-
keksen tekivät m. n. toisen alueen
ruumishaudan (I) kireet. Palo- ja
mätänemisjätteiden jäijet olivat
heikonlaisia, koska löyhä hiekka
ylimalkaan voi säilyttää niitä
kuin vaikeasti vettä läpäisevä
savimaa. Maan tasaisuus ja kiret-
tömyys helpoitti kuitenkin viin-
simainittujenkin kulttuurimerkkien
havaitsemista. Syryysmuuntaan si-
vut tehdä aivan paikkansapitä-
viä päätelmiä kosketellun kulttuuri-
maan rajasta sillä on aivan
luonnollista, että vettä helposti
läpäisevä hietamaa on liikaan-
tunut paljon syvemmälle kuin mi-
tä se on ollut liikuttettua. Siitä
johtuikin, että tummempaa maata
jatkui vielä toisin paikoin paljon
syvemmältä kuin sen löydöt; atem-
man rajan määrittämisessä auttavat
meitä yleisimmät löydöt; saviastian-
palat ja iskokset (jotka on seura-
vasa ole ottanut tätä huomioon,
vaan olen määrittänyt sen liikaan-
tuneen maan mukaan). Kulttuuri-
maan vahvuus ei yleensä koko
kaivausalueella vaihdellut paljon,
ainoastaan kivistä laadittujen kiin-
teiden jätteiden alla sitä oli ta-
vallista paksummalti. Keskimäärin
oli liatua maata 40-60 cm, mu-
kaanluttuna myöhemmin pai-
kalle ajettu maa (ks. näistä seikois-
ta pöytäselostuksesta, missä pinta-
muunnos on merkitty mustalla, mu-

demman l. myöhemmin kosketellun
maan alarajan punnitustulokse siin
sellä ja liatun maan alaraja punai
sella, rajapunnitusta on ajan sääs
tämisellä suorittanut jokaisessa
rundussa, vaan siellä täällä; pol
toullan alarajan määrän ti
liäkirien palojen y.m. nykyaikaisen
jätteen tunkaan, niissä kohdin,
joissa se on ollut mahdollinen.)

Kaivauksien suoritettiin
vaaka suoralla kerraskairausmenetel
mällä ja la Pälvi. Kerrallaan otet
tiin 2 à 3 cm paksu kerros. Tämä me
netelmä sopii varsin hyvin sen
laatuiseen maahan kuin täällä
on ja sitenkin helpotti pajo
ja mätänemisjätteen havaitse
mistä. Kerrallaan oli toisinaan
toistasataa m² kaivauksen alaise
na. Kivet jätettiin paikalleen "hie
tasat soiden" varaan, siksi kunnes
kaikki mahdollisesti paljastetta
vat kivet olivat näkyvissä, jol
loin suoritettiin valokuvaus ja kar
toitus. Pientä kaivauksista
käytettiin vain hantojen ja kive
ysten tarkastamiseen, muuten suu
na pyöräateraisia lapioita. Sen
lominen suoritettiin suurella, puh
kien varaan ripustetulla seulalla
(ks. valokuvaa n:o 2), kun oli kyseessä
suurempa seulottava maamäärä, ku
ten aikaisemmin kuorittu pintakerros
hiedanottoalueella; hantamulta
taas seulottiin käsi seulalla. Kart
toja tehtiin ensiksi varsinainen yleis
kartta koko alueesta, yleiskartta kun

takin kaluista lisäksi yksityiskohtai-
sampia sikoiskarttoja jokaisesta han-
dasta, kivyyksestä y. m. (Kivyykset ja
handat ovat kortonmusta ruusuvaa-
sa aluekartassa piirrettyt sikois-
karttojen mukaan; ei ole kairauspai-
kalla) Valokuvauksen suoritti Ru-
don kuran valokuvaaja, lukunumotta-
matta kuvia n:ot 1-7, jotka otti
toht. J. Pääli, ja kuraan handasta n:o
6 (kur. 21), jonka otti eräs rouva Maa-
riasta.

Löytöaluetta kun oli käy-
tetty sekä kivikantisena asuinpaik-
kana että vanhemman ^{alkeä asuinpaikkana} rantakau-
den hautauspaikkana, niin oli mo-
nasti kerrassaan mahdollonta
päättää, mikä kiinteä mu-
naisjäännös kuului milkeihin pi-
kakaudelle, varsinkin vaikutti tä-
tä sikkaa suuresti vielä se, et-
tä esiintyi ruumishautoja rinnan
polttohautojen kanssa, ja ruumis-
handat olivat erittäin harvan sa-
manlaisia nimittäin kivyysten kanssa.
Pääli varsinaisia kiviä liittyi ki-
vyyksiin tavallisesti tummempia maa-
kerroja, jotka rajoittui kivyyksiin mo-
nella eri tavalla: väliin kääritti
se vain osan kivyyksestä väliin
se taas ympäröi laajalti kivyyttä
(ks. aluekarttaa). Kivyykset alkoivat
tavallisesti n. pari kilometrin
nykyistä maanpintaa alapuolella
alumpaan ja tummaa alaa suunnilleen
samalta väheltä, joskus kivyyksen
pohjasta (ks. punnitusaukkoista ja
kartoista maanpinnan, kivyysten ja

tummien pajojen välisiä suhteita)

Kiveys n:o 1 II^{aa} alueella (ks. Erikoisk. n:o 7) oli koottu kolmesta kivi-kerroksesta (vain ensimmäiset kivet on piirretty kartalle; alemmat, pienempiä, ovat valokuvassa (ks. valok. n:o 11)). Kivet rajoittuivat tummalle alueelle, mistä löytyi yksittäisiä saviastianpalasia, huumurijä (1%) ja jotakuita kvartsimpalasia, joiden ansiosta tarvitsi kuulua tähän kiveykseen, vaan ovat vallan hyvin saattaneet joutua siihen vasta rantakandella. Tumma, alasi näyttänyt olevan minkäänlaisessa yhteydessä haudan n:o 1:n kanssa.

Kivien edellisen luontaisen oli II^a alueen kiveys n:o 2 (Erikoiskartta n:o 8 ja n:o 14); tummampi osa vain oli suuren nokka muistuttava ja kivet näyttivät olleen tulosta. Löytöjä 3 saviastianpalasta.

Jonkinlainen neliskulmainen muoto on kiveyksellä n:o 3 alueella II. Tumma kerros alkoi heti kivien alta ja jatkui -2,56 cm syvyydelle l. keskimäärin n. 30 cm kivistä syvemmälle. Kiveyksessä ei ollut yhtään löytöä.

Erikoisen köyhä löydöstä oli myös kiveys n:o 4, alueella II (Erikoisk. 13, valok. n:o 15). Tummempi maa ympäröi kiveystä koloilla leveämmällä kuin tavallista ja se alkoi kivien ylärajasta ja jatkui -2,59 cm syvyydelle. Pääalimman kivi-kerroksen alla oli

yhdessä kohdon muntamia pieniä kiviä (kartalle merkitty sinisellä). Ei myöskään tästä kiveyksestä talteen saatu mitään erikoisempaa.

Kiveysten joukkoon olon lukeutuu myös II^a alueella olevan tumman alan (Erikisk. 17) kiviä ei siinä ollut kuin yksi, ainoa suurempi ja muntama aivan mitätön. Laviastianspaloja oli kiven lähistöllä (luettelot n:o 571), muntama suurempi lumpsala sekä pieniä lumpsuja löytyi myös, kuten kartta osoittaa. Tummempaa maata oli n. 20 cm paksuudelta.

Tavallista pienemmistä kivistä olivat III^a alueen kiveykset 1, 2 ja 3 laaditut (ks. Erikisk. 20 ja 21; valokuvat n:o 25-26). Kivissä trikkukiveltä punaista biotakiveä, ei ollut havaittavissa minkäänlaisia palamisen merkkiä; samaten ei ympäristöstä erikoisemmin erotettavissa ~~mitään~~ tummaa maata ollut kuin 1:n kiveyksen ympärillä; joskin maa kaivausalueen tällä vaiheella oli kantaltaan tavallista tummempaa.

Erittain mustaa oli maa aivan III^a alueen 1:sen kiveyksen vieressä olevalla syvällällä alalla (ks. Erikiskarttaa n:o 20); samaten oli kartalle n:o 21 ^{juoni} piirretty tummempaa maata kuin ympäristö. Tässä oli kiviä vierestä kiviladellmaa syvemmällä (merkitty kartalle sinisellä); ^{toinen} oliko tumma kohta jossain tekemisessä vierisen kiveyksen kanssa, ei voinut

ehdottoman varmasti ratkaista. Löy-
doistään ovat III^m alueen kiveykset
edellisten kaltaisia, vain jokunen
luunmuru ja saviastianpala.

Hajanaisista kiviryhmää
myöhemmin puhuttiin tulevan mu-
ron kehän itäreunassa olevan mer-
kinnyt kiveyksellä n:o 4 (III alue) (ks. Eri-
koiskarttaa n:o 22). Kuten sanottu, si-
se muodosta mitään kokonaisuutta,
vaan ovat kivet hajallaan siellä
ja täällä.

Kiveys n:o 5 (ks. Erikoisk. 23 va-
lokuuta n:o 27) oli taas selvempi sujet-
tu kivikokoselma, jota tummampi maa
ympäröi. Maa alkoi tummelta ke-
ti kivien alta. Pääasiasta luunmu-
ria talteen saatiin muutamia kapp-
eja.

Kahdesta kivistä oli muo-
dostettu kiveys n:o 6 (Erikoisk. 26), jon-
ka tumma ympärys osoitti sitä kuin
oli se itsenäinen kiveys huoli-
matta läheisestä asemastaan ki-
veyksen n:o 7 (samalla kartalla). Yksi-
tyksiä luunsiiruja löydettiin kivien
äärellä.

Laajan koko kaivausalueen
kiveyksistä oli asennettu n:o 7
merkitty (Erikoisk. 26), jonka ase-
ma ja suurus saattavat ajatte-
lun ja sen kuuluneen sitä ym-
pärvöivään tummaan kehään.
Mikä tarkoitus sillä on ollut, on
vaikeata ratkaista; tiedensi-
jaksien alkujärjestyksen mie-
lestä se on laajan epäjärjestyk-
sellisen muotonsa vuoksi, sitä-

paitsi ei siihen liittynyt minkäänlais-
ta ympäristöä ja jyrkästi soittu-
va thummpa alaa, saatekka
hiiltä. Jos sinä olisi ollut hiiliä niin
ne, aivan varmasti olisivat säilyneet
tässä, kuten myöhemmin mainit-
samassamme sebrässi tulensijassa.

Handat kaivansalveella
olivat, kuten jo aiemmin on mainit-
tu sekä poltto. että ruumishautoja.
Edelliset ovat niistä tarvittujen esi-
neiden mukaan n. v. lta 200 j. Kr. s.,
kun taas ruumishandoista ei saa-
tu yhtään esinettä, joten niiden
ikä jää tarkemmin määräämättä,
mutta on luultavaa, että ne ovat
polttohautojen ikäiset. Toin louna-
lun toisessa handassa oli soittamas-
sa, että oli kyseessä hauta. Poltto-
handat olivat pieniä yhdenhengen
hautoja. Hautamuoto ei ole Suomes-
ta, aikaisemmin tunnettu. Oli kah-
den- tai kolmenlaisia polttohautoja:
toiset kivistä muodostetut, toiset
taas ilman kivitystä; viimeksi mai-
nitut olivat joko soikorisena poma-
tia, mihin huntu oli pantu, tai ilman
tällaista huntu kumpikin maahan.

Ensimmäinen hauta keksit-
tiin I^m alusen rundesta T: 9 (ks. Enikoisk.
n:o 2) turua n:o 6 ja 7). Se oli tehty yhdes-
tä 32x27cm läpimittaisesta ja 3cm
paksuisesta pohjakivestä sekä kahdes-
tä pohjakiveä vastaan vinosti aset-
tusta ohuesta kivistä, jotka vain sit-
täm peittivät aluskiven. Kaikki ki-
vet olivat punaista hietakiveä. Pa-
laucet humpalat, koosta päätään

nuoren henkilön, sijaitsevat ykri-
maan pohjakivellä ei ainoatakaan
tarvittu kirkonmuolelta. Kivet vinossa
olevat ovat nähtävästi asetettuja
kirkkaiseksi suojaksi luille. Esineitä
näistä haudoista löydettiin aina
vähän niinpä tästäkin vain yk-
si solki "Fibel mit oberer Schue,
Schneenhaken und hohem Nadelhal-
ter" itäprossilainen solkimuoto (l.n.
8773:888). Kivikautisia iskokkia löy-
dettiin kivien välistä samaten Sa-
riastianpalanien. Pohjakiven al-
la oli maa samaltaista kuin
muuallakin ympäristössä.

19/27 Hauta n:o 2 ^{II} alueella
(Erikoisk. 5; valokuvat 8-9) oli ilman ki-
vitystä. Suuri määrä palaneita
luita oli yhdessä kasassa. Luut
on nähtävästi asetettu kuoppaan
joko organisesta aineesta olevassa
lastiassa tai ilman sellaista.

Hauta on epäilemättä yhden
hengen hauta ja luitten joukosta
tallennsaadusta lunkamman
palasista (l.n. 8773:889) päätetään on se
ollut nainen. Paitti kampa löy-
tyi siitä rantavartaan palana
(8773:889).

13/27 Kolmesta ohuesta pohjaki-
vestä oli laadittu se hauta, joka
oli raustettu alas hirtakurpan raa-
nalle ennen kaivautta (Hauta 1; alue II;
Erikoisk. 6; vt. valokuvia n:o 1). Alkuaan
näytti se sijainneen samassa taso-
sa vieressä kiveyksessä ^{haukan} aluskartalle
piirretty hauta ei sis ole aivan kohdal-
laan, vaan on se muutamia kymme-

niä em. ja kauempana kiveyksestä kuin
mitä se alkuaan on ollut. Hauta
on nähtävästi ollut katettu kivilaa-
toilla päättäneen sitä, että sellai-
sia oli runsaasti vähäsen, alommas
kuin kolme edellään mainittua poljajä-
kiveä tai ovat myös saattaneet
muodostaa haudan I^o alueen haudan
n:o 1:n tavalla. Lunt sijaitsevat ky-
symyksestä olevassa haudassa yk-
sinomaan kivillä. Luitten seassa
oli keihäänkärki (ks. keihäänkärjen ase-
maa kartalta; l. n. 8773:894). Mahdolli-
sesti on hautaan myös kuulunut
se keihäänkärki, joka on merkit-
ty yleiskartalle n:lla 8 (8772:33) ja jon-
ka H. Jokela oli löytänyt aismun-
hietaa ottaessa. Poljajäkivila-
ta tuli esiin saviastianpaloja, jotka
voivat olla yhtä hyvin kivi kuin
rantakandelta.

Ilman aluskiveä oli
hauta n:o 2 II° alueella (Erikoisk. 9.
valokuva n:o 12). Lunt olivat sijoitetut
joko maahan kaivettuun kuoppaan
tai myöhemmin mädäntyneessä as-
tiassa panta sinne ja sen jälkeen
peitetty granahtakivilaattalla.
Heti kivien alla oli tuhkan solki (8773:
897), merkitty kartalle n:lla 1. Yksim-
kertainen kierre sovrus oli vähäsen
alempana (8773:898; kartalle n:lla 2).

Haudaksi on luke-
nut myös rundulla II:12 alueella II°
sijainneen kiviastelman (Erikoisk.
H. valokuvat n:o 17 ja 18). Tässä olivat ki-
ret, asetetut myös viistoon ja olivat
ne granaista hietakiveä. Luita

16/27

14/27

ei ollut kuin jokunen mura kartan
soittamassa paikassa, siis ei sun-
nempion kattaavien kivien alla ol-
lut lainoatakaan. Tiivyksessä ja
sen ympärillä oli palaneelta näyt-
tävää maata, jossa lisäksi oli pal-
jon pientä ympäristölle sivan su-
dontaatuista kiveä (valokuvassa so-
tettavissa). Hauta oli löydötön. Tem-
pi muotonsa vuoksi oli sinä tain-
vainen pitämään kivi asetelmalla
hautana. Lyy luitten vähälukuisuu-
den saattaisi olla esim. perustel-
linen palaminen.

18/27
Kokonaan edellisistä poikke-
ava hauta oli ^{II^a} jalusen runduissa
III:3 (6 nkoisk. 10). Luit olivat pautu-
maahan joko run- tai muunlaisessa or-
ganisista aineesta tehdystä astias-
sa. ~~maahan~~. Astiasta ei ollut
muuta jälkeä kuin hartsikehä
jota on käytetty astioiden murtos-
sa tiivikkoon ja jota tiedetään
muun muassa käytetyksi Skandinaviassa
(vrt. Månadsblad 1900, ss. 112-115 ja For-
enings til norske Fortidsmindesterkeres Beretning
Karsberetning for 1874, ss. 183-187). Tattui niin-
ikävästi, että hauta sijaitti kahden kai-
vauksen rajalla ja särkyi, sikä paljoja
huomatti heti, joten se niistä joutui
hukkaan. Luita oli vain kahden ra-
joittamalla alalla ja oli siinä myös
raunerengas (ks. karttaa). Luiden muoto-
tama kasa oli n. 10-kunta cm:ä mu-
kaan luettuna hihiin sekaantunut pa-
lannut aines. Ensimmäiset luit olivat
-2,19 m syövydessä.

Erittäin huolellisesti ja kau-

niiksi oli laadittu hauta n:o 5 II° alu-
sen runduissa III-IV: 4-5 (Erikoinen 16; valoku-
vat 19-20), vainoa, vainan varma run-
nishauta koko kaivausalucelta.

Samanlaisen vanhemman rautakau-
don runnishaudon löysi maist. E. K.
Viitanen samalta Karsämäen rin-
teeltä v. n. 1922. Kiviä oli kätel-
tävässä haudassa kolmessa
kerroksessa: pääallimmallaan oli suu-
ri kivi, joka on on valokuvasta
raukasta ja poistettiin, mutta kuvassa
n:o 13 siinä on otettu arissa (karttaan on se
merkitty punaisella). Sen jälkeen su-
rasivat mustalla merkityt kivet,
jotka muodostivat yhtenäisen ker-
roksen, ja jälleä vihdoin oli kol-
me kiveä (siinä merkityt) Vä-
häsen ympäristöä tunnempaa maa-
alkoi heti kivien alta ja jatkui
n. 15 cm syvälle (voidaan ottaa valo-
kuvasta; merkitty myös kartalle). Si-
nua haudaa kosittava merkki oli-
vat osat päästä: ala- ja yläleuan
hampaista y. m.; niton sijaitsemiskoh-
ta nähdään kartalta (l. n. 8773: 907).
Hampaat ovat hammaslääkäri F. A.
von Bonsdorffin antamien tietojen
mukaan muorukaisen, koska viisa-
uden hammas ei vielä ole puhjennut.
Puskanaan on vainaja ham-
paiden kuluneisuudesta päättään
käyttänyt lihaa. Haudan pituus-
desta päättään on vainaja ollut
n. 1 1/2 m pitkä. Miltä ajalta hau-
ta on ei voida ehdottoman var-
masti päättää, mutta shien kii-
tenkin taivonvaimon pitämään sitä

20/27

saman aikaisena vieristen polttohuo-
tojen kanssa l. vanhemmelta ran-
takaudelta, mitä oletuksesta
tukee myös aiemmin mainittu
maist. E. C. Virtasen tutkimus hau-
ta. Pikkukukon muista haudoista
tekee, paitsi siis erillisen haanta-
mistapa myös haudan asema:
se sijaitsee jonkin verran syvemmäl-
lä toisella hautoja. Saattaisi siis
tulla kysymykseen, että se olisi-
sot ollut kivikaudon hauta-
tarkemmin sanoen kivikaudon mui-
rinnalta, niin kutsutulta tikarika-
udelta, jolta ajalta esim. Janskasta
on löydetty hiuksia kiviastelma
hautoja. Kuitenkin on mielen ta-
rallisesti ollut havaittavissa muu-
raskun jätteitä.

15/27
Kaivausalueella ominaista hau-
tannutta edustaa jälleen hauta n:o
6 alueella II (Erikoinen 18; valokuva n:o 21.)
Polja oli muodostettu neljästä limi-
täm. asetetusta kivistä, joiden pääl-
le oli kaadettu huntu solkiin. Fibel
mitteilweise verschwundener "Profilie-
rung". Koko poljakerros oli senjal-
keen ympäröity neljällä viistoon
asetetulla ja yhdellä syrjällä on
olevalla kivellä (valokuvasta nähdään
kolme viistossa olevaa kiveä sekä syr-
jällä on oleva). Kivet olivat pumais-
ta hietakiveä. Haudan muoto
pyöreä suljettu, ala, ja ylempi kivit-
tyjen hautojen muoto paase ajattele-
maan niiden jäljittelevän jonkinlais-
ta murna; murina tavalla ei saa-
ta käsittää hautannuodon syntyä.

neen.

Suhteellisesti vähemmän hautoja oli III^{lla} alueella, jos kohta se laajuu deltaan oli toisia alueita pienempi. Ensimmäinen hauta tarattiin runduissa VI-VII: 9-10 (hauta n:o 1, Erikoinen kartta n:o 19, kuva n:o 24). Minkään laista esineistöä ei siitä tehty. On luultavaa, että tässäkin tapauksessa hmut ovat asetetut maahan puuastiassa, mutta jota ei ole varustettu hautoilla tai jollakin muulla aineella, joka olisi saattanut säilyä vrossa ain lapsi. Kattoekin oli sen jälkeen asetettu kartalle näkyvät kolme kiveä. Ja onhan hitten muodostama kehä selvästi edellään mainitun puuastiassa olleiden hitten muodostaman kehän kaltainen ja suurudeltaankin vastaavanlainen.

17/27

Handan merkkejä on alkukirjoittaneen mielestä myös Kiviladelmassa rundukkeissa V-VI: 17-18 III^{lla} alueella (Erikoinen kartta 24, valokuvat n:o 28-29). Kiviladelmä oli kolmikerroksinen: päällimmäiset kivet olivat asetetut ilman havaittavaa järjestystä (kartalle vihreällä) sen jälkeen seurasi punaisella merkitty korros, jonka muodossa on merkille pantava säännöllinen, päätykivillä varustettu praesiarkkumaisuus. Alinna olivat sinisellä merkityt kivet. Kiviladelman pituussuunta oli itä-länsi. Yhtäan esineitä eikä edes humpalasta tarattu. Vertaillessa tätä kiveystä maist. E. A. Virolasen v. na

1922 kaivantilamaan monasti suuren
mainittamamme hautaan siinä sovit-
tanut heti niiden suuri yhtäläisyys;
hautaan on siis nähtävästi ollut run-
nishaanta. Maa kiveyksen sisäpuo-
lella oli jonkin verran ympäröivää
maata, tummempia nokkimaisuuksia
ei sinä voimut/havaita.

Kokochma luita, polttamatto-
mia tuli esiin III^{le} alueen runduista
II:15 ('Erikoisk. 25): luit raattoivat
olla myöhään haudatun eläimen
luita.

Holmannon ryhmän kiinteis-
tä muinaisjäännöksiä muodostivat
tummat alat, pyörät ja soikeat
piirit. Sekä Varsinais huomattava täl-
lainen on se tumma kehä, joka sat-
tui I^{lle} ja II^{lle} alueelle (ks. aluekart-
taa, jossa kehä on piirretty koko-
naisuuden mukaan, ja valokuvia n. p. 28-29).
Se on alkuaan nähtävästi muo-
dostanut jokseenkin suljetun piirin lu-
kunnottamatta III^{le} alueen runduissa
III-IV: 17 olevaa aukkoa, millä koh-
dalla kulkee sisäpuolelta kaksitoi-
sinna yhtyvä tummaa juovaa, jois-
ta toisen kehästä jatkuvan ulospäin pääs-
sä oli hiiliä sisältävä ympyrä il-
man kiveystä (alue r. I-II: 17). Havait-
taessa huomattiin lisäksi, että kehä
oli vaillinaisen maan pinnan puolelta
reunasta. Tämä johtui kuitenkin pi-
kaisenkin on huomautettu siitä, että
paikalle myöhemmin johdettu vesi
oli hävittänyt kaikki organiset y.m.
muuttuvat jätteen osat ja siksi
tarkkaan, ettei edes juuri maini-

tusta hielisäältä öisestä ympäristä^{kää} ol-
lut säilynyt toista puolta, saatik-
ka sitten vähemmän likaantunut
juova. Hietakuvon ~~keh~~ reunalle
sattuvan ~~keh~~äön vaillisuus jo-
hti taas sitä, että kairantöistä
kun huomasiat tumman ~~keh~~än
siinä antoivat ottaa ~~selvää~~ ~~keh~~än
kulken suunnan, jolloin reuna rau-
keus viedon muunnesta osan ke-
hästä. Kehäpiiri oli ulkorunoi-
ta lukien n. $9\frac{1}{2}$ m. Tse ~~keh~~ä oli
keskimäärin n. 40 cm lev. ja sam-
an verran syvä. Työvyssuhteissa on
otettava huomioon maanlaadun
läpäisykyky, joten ~~keh~~ä ei toden-
näköisesti ole ollut niin syvä. Ke-
hän tarkoituksesta ei allekirjoit-
tanut uskalla lausua ehdotto-
man varmaa käsitystä. Mich-
giteonin johon m. m. prof. Lirclius yh-
tyi, on se, että ~~keh~~ä olisi jätteenä
kodasta, nähtävästi turvekattais-
ta, joka, antiaksi jätettynä olisi
raunnut ja siten muodostanut tum-
man ~~keh~~än. Minkäaikainen se on,
on luonnollisesti ymmärtäen tämän
perusteella vaikeata ratkaista;
samaten on vaikeata päättää, kun-
luvatko I^m alueen kiveykset 4, 6 ja 7
~~keh~~än yhteyteen vai ovatko ne
eräitä aikoja tai samanaikaisia
muiden tarkoitusten käytettyt. Kes-
kellä piirin rajoittamaa alaa oli
näiskanta (I alue, kanta 2). Prof. Lir-
cliusen antaman tiedon mukaan
on muutamilla luonnontutkijoilla
ollut tapana haudata, asuntonsa

sisäpuolelle, minkä jälkeen ne jätti-
vät sen kylmille. Täällä on oltu, et-
tä tässäkin on sellainen tapaus
nähtävissä; mutta yhtä hyvin voi
asiantaita olla niin, että haetaan
minen on tappautunut vasta asu-
mukseen häviämisen jälkeen ja sattui
maltta osunut keskelle priiää, mi-
kä "sattuma" tuntuu kummalliselta
varsinkin sen vuoksi, että samantai-
nen tumma priiä sisäpuolitien
hautoinon on ollut II alla alueella,
joka se on muodostanut oikean
jalan ja sisältänyt nähtävästi
useita hautoja. Hirtakuopan
reuna oli kuitenkin ehtinyt tunke-
utua niin pitkälle, että enemmän
kuin joulet, sitä epäilemättä on
tullut tuhottui. Koko oli tässäkin
keskimäärin 40 cm leveä ja syvä. Tä-
mänkin tarkoitus on samantaisen
hypoteesin varassa kuin edellämai-
nitti; mutta siikionsuut ois uno ei
missään tapauksessa kiellä sen ko-
tamaisuutta. - Toisista tummista,
pyöreistä, aloista, on ja onitain ki-
veysten yhteydessä ollut jouhetta.
Toisten, kiveyksen vailla olevien,
sekä pyöreiden että pitkulaidien
tarkoitus on myös ratkaisematon.
Pyöreiden, alojen padanpohjan ei-
set alarajat ja munten suuri sy-
vyys mielestäni todistavat, että
kuopat useimmissa tapauksissa
ovat olleet ^{pyöreä} ~~kuoppia~~ (esim. III mon alu-
een runduissa VIII - IX: 16-17). Merkille
pantava on myös niiden noettomuus;
samaten ei niistä tarvittu mitään

erikoisempaa alueen tavallisista esi-
neistä poikkeavaa tai jollain muun-
la tavalla huomiota herättävää
löytöä.

Neljän ja viimeisen ryh-
män kuinteista muinaisjäännöskristä
muodosti liedensija, vain yknjai-
noa varma sellainen kokokälylucella
(Alue II; nunt. T:10; Erikoisk. 12; valokuva 16)
Koska tässä kaikki liedensijasta mah-
dollisesti odotettavissa olevat jätteet:
hiilet y.m., olivat hyvin säilyneet
niin olisi huultavaa, että jos pikai-
semmiin puhcena olleita täreykkojä si-
si käytetty liedensijoina, niin olisi
mistäkin täytyneet säilyä saman-
laisia jätteitä. Tämä mainittu
liedensija oli muodostettu useammas-
ta päällettäisestä kivikerroksesta
(valokuvassa ja kartassa vain mun-
tamet pintakivet näkyvissä). Ki-
vikerrosten välissä oli runsaasti pa-
lamisen jätteitä. Liedon ympärille
oli asetettu kiviä kaistan ja valo-
kuvan soittamalla tavalla, joista
prof. Sirén ei voinut antaa muuta
selitystä kuin että niitä mahdol-
lisesti on voinut käyttää istumaki-
vinä. Eikö niillä saattaisi olla jo-
takain tekemistä kodan kanssa?

Joka tapauksessa ovat ne ihmiskäden
asettamia.

Kuten kuinteista muinais-
jäännöksiä selostettaessa jo mainos-
ti on tullut näkyviin, on usein
vaikeata ratkaista mitkä niis-
tä kuuluvat millekin aikakaudelle.
Samantaisia vaikeuksia esiintyy jo

lä itse yksityistenkä erinölöjön
muissa näihin kuuluvat erin
kaikkia saviastiainpalaset. Tällä
sinä kivikauden jaksoma jota
Kärsämäen asuinpaikka edustaa
on keramiikka siksi paljon rautai-
kauden keramiikan kaltaista, ettei
voida vetää aivan selvää ra-
jaa näiden välillä. Mikäli tääl-
tä löydettyä keramiikkaa on voi-
tu todeta kivikautiseksi, niin
on se ollut tyypillistä Kivikauten
keramiikkaa kumpaa. Myö-
kampa-y.m. koristeliinseen. Yle-
sät ovat talttensaadut saviasti-
ainpalaset pieninä, ainoastaan
yksi suurempi kappale saatiin tal-
teen II^m alueen ruudusta II:12, vaikka-
kin se tahtoi hävitä läpi Kärsä-
nen huokaisen laatuunsa onoksi. Eri-
tyisiä pulverattuja l. kiiltosintakap-
palaita tuli myös joitakuita. Mitä
muuten Kärsämäestä löydettyyn ke-
ramiikkaan tulee, niin soveltuvat
myös siihen ne turvamerkit joi-
ka toht. J. Kiljo on esittänyt Kiv-
ikauten keramiikkaa kirjassaan
Die Steinzeitlichen Wohnplatzfunde in
Finnland (Siv. 93 seur.). Kiviset terä-
seinert. taltat ja kivet, jotka täältä
tarattiin olivat joikkensetta järky-
neitä ja sen jälkeen joko kalpaamat-
tomina viikkattu grani tai tai pal-
vellut tarkoituksissa joihin sitä ei alun-
perin ollut aiottu kuten hiomissa
iskemisessä y.m. Huomattavassa eri-
neryhmän lukumääränsä muista muo-
dostivat hiomakivet, jotka pääasi-

allisesti olivat pientä kokoa ja hie-
takivestä; vain muutama oli tehty
alucella ominaisesta porfyriitistä
tai graniitista. Ihomakivietkin oli-
vat löydettävissä useimmiten lohka-
tuna. Kuten asuinpaikalta saat-
taa edelläkin tarattiin sangon-
runsaasti iskukiviä: säännöllisen
pyöreitä tai hiukan mainittu pilal-
le muotoisia teräaseita. Outokor-
keudeltaan on esim. n:o 8773:
727; siihen oli tikkaamalla teh-
ty säännöllinen pyöreä syven-
nyys. Maassa olissa kuoppa ylös-
päin. Asuinpaikalle ominaisia
ja tunnusmerkittäviä iskoksia
oli kairausalucella tuhansittain.
Niitä ei otettu talleen oivan
kokonaan, mutta kiinteen suuren-
ni määrä kuin mitä viiskattain
pörs. Pääasiallisesti ne olivat
vuorilaji- ja kvartsi-iskoksia, mutta
harmaita grani-iskoksia löytyi myös
joitakuin. Vuorilaji-iskokset olivat
pääasiassa edellämainittua porfy-
riittia. — Minkääläistä huomatta-
vampaa coincidentkeskustaa ei
kairausalucella ollut havaittavissa.
vaan löydöt jakaantuivat yhtä ta-
saisesti yli koko alueen (alustakar-
talle olen merkinnyt vain huomatt-
tavimmat löydöt).

Kairaus on ainakin rikäsi
pöytäkallinen, ettei valkeiksi oittaneet
voimat epäkuuntoon joutuneen grani-
ittuskonson tällä suoltaa grani-
tista rautatien varrella olevasta
kiintopistestä. Sen vuoksi valittiin

Kairauksen kiintopisteenä lyijästä maa-
han kiinnitetyn rajapyykin (merkit-
ty yleiskartalle ja osse kolmesta raja-
kivestä prism. ks. valokuva n:o 12) jo-
ka varmasti tulee säilymään samassa
asemassa pitemmänkin ajan joten
punnitus voidaan suorittaa myö-
hemminkin.

Helsingin marrask. 1 p:nä 1927.

Helmer Salonen.

Punnitus suoritettu kesällä 1928, jolloin kiintopisteen korkeu-
den normaalimerkijunnasta soittautui 23.63,5 m
eli pyöreimmiä 23,64 m. (ks. punnitustaulukkoa
karttakoteloissa)

Kuvia H. Salmon Maarian
Kärsämäen Kaivauksilta
Kei. 1927.

N° 1.

Shintakuoppa ennen kaivauksen alkua;
kuva otettu pohjois-eteläsuuntaan. Ku-
vassa näkyvän hautakannon alla sijait-
si II^a alusen rannunt hauta n:o 1. Kes-
kellä nähdään suuret multä - hietä-
kasat, jotka tarkastettiin seulomalla.

N° 2.

Kaivauksessa käytetty suuri
seula. Mies seuloo aiem-
min koottua kasaa.

N° 3.

Kaivaukskäynnissä; isoilla lap-
silla villitään aivan ohusti. Kes-
keä kiveystä kartoitetaan. Ru-
nalle on asetettu gaaporiussi kula-
kin runtua varten. (Suunta kaakko-luode)

N° 4.

Kiveykset kartoitetaan suuren
tarkastusta, samaten etu alalla
näkyvä tumma juova (vrt. Erikois-
kartta a n:o 3) (Suunta lounais-koillinen)

N° 5.

f. 6662

Yleiskuva I^m alueen mudista 8-12;
 heti oikeassa alakulmassa on alueen
 haata n:o 1. (vrt. Erikoiskarttaa n:o 2)
 sekä tumma juova keskellä. Ku-
 vassa on myös nähtävissä profiili
 täällä olevasta kulttuurimaasta.
 (suunta lounais - koillis)

N° 6.

F 33322

I^m alueen haata n:o 1 sivulta
 nähtynä. Kivet työnköttyt puun-
 palikoilla. Viistossa olevissa kivissä
 erotettavissa työkalujen kosketta-
 mien merkkejä. Haata pöyd. suunta lounais.

N° 7.

f. 6670

I^m alueen hauta n:o 1 edestä
kain kuvattuna. Lunt, kairon-
laisesta kuonasta puhdistettuina,
asetettu alkuperäiseen paikkaan.
se siki solkis, joka selvyden vuoksi
asetettiin etualalle.

N° 8.

F 33323

I^m alueen hauta n:o 2 suuren
tarkastusta; lunt oli panta
maahan ilman kiveystä.
(vrt. Erikoi skartta n:o 5)

N° 9.

I^m alusen kanta n:o 2. Kuva
soitettavissa hietan ohella noki-
palasiksi kovettunutta maata.
Kamman palasot olivat myös nä-
kyisin olevassa kerroksessa.

N° 10.

F 33324

Yleis kuva II^m alusen ensimmäisestä kai-
vanjaksoista l. runduista B-1 + a-f. Tum-
ma juova kastettu; etualalla kiveys
n:o 2 (vrt. briketointia n:o 8); x osoittaa ki-
veys n:o 1:ttä; v osoittaa kantaa n:o 2:ta.
o sijaitsee kiveyksen n:o 3:n vieressä (suunta
kaakkois-luode) Taustalla Karasmäen kansakoulu.

N° 11.

II alueen kiveykset 1 ja 3. N° 1 merkitty X pohjakivet ovat näkyvissä; 0 osittain kiveyksen n:o 3 (vrt. Erikoiskartan n:o 10) (Erikoiskartassa n:o 7 on piirretty kaikki 1:n kiveyksen pintakivet.) Suunta etelä-pohjoinen. Taustalla Jokelan päärakennus.

N° 12.

II alueen hauta n:o 2(2); X merkitty kohta, missä oli puunastia-hauta n:o 4. Suunta juova ja kivet on kastettu selvennyksen vuoksi ennen valokuvauksia. V osittain kintopisteenä käytettyä kiveä. Keskellä sarkaa sijaitseva pylväs tähtäyspisteen tulppa.

yliskuvaa Π^m alueen toisesta kai-
 vansijasta l. reunasta 4-12.
 Keskelle jätetty maavalli tähtäys-
 pylvään tukena; sen alla oli hauta n:o 6;
 4 osoittaa haunaa n:o 3; a (ort. Erikois-
 karttaa n:o 14); 10 on merkitty näyttä-
 mään kivestä n:o 4: ja. 4 on ruumis-
 haunaa peittävä kivi (ort. Erikoisk. 16).
 4 osoittaa paikkaa, missä sijaitsee hau-
 ta n:o 4 (ort. Erikoisk. n:o 15) Jokelan päu-
 ja ulkokuonerakennus. Taustassa Vähä-
 joen laaksoa; varsumalla mäntymetsä,
 jonne kulttuurinaa ulottuu (Suunta SW-NE)

N° 14.

Π^m alueen kiveys n:o 2 kasteltuna;
 kivet punaista hietakiveä. Maamut
 punalla osoittavat työkalujen (auron?) kosketusta.

N° 15.

II^a alueen kiveys n:o 4 (vt. Erikois-
karttaa n:o 13.). Ympäriällä olevaa
tummaa maata ei valokuvasta
erota. (SE-NW suunta)

N° 16.

Tulisija (K) II^a alueella (vt. Eri-
koiskarttaa n:o 12.). Kuivasta
nähdään hieltä ympäröivä sään-
nöllinen kiveys. Lamat kivet
näkyvissä kuin on piirretty kar-
talle. (Suunta SE-NW)

N° 17.

f 33326

IIⁿ palusen hauta n:o 3 (NE-SW suunn-
taan). Vüstön olivat päällittäiset
kivet tuutut. Maan karkkus näk-
dään kuvasta. Latteellaan oleva
kivi jätetty "hiitäpylvään" varaan
selvyyden vuoksi. Kivet, ohuita,
grunahietakiveä.

N° 18.

Edellisessä kuvassa oleva hauta
toiselta puolelta kuvattuna. Lumm-
palant sijaitsevat kuvassa näky-
vissä kärkeässä maassa.

Molemmat tällä aikakaudella
 olevat kuvat otti toht. I. Pääni
 tarkastusmatkalla ollessaan
 syyskuun loppupuolella. Alueen-
 sa kuvassa näemme II^m alueen
 haudan n:o 1 paljastettuna.

N° 19.

F 33327

Ruumishauta II^{lla} alueella (hautauspöytä,
Erikoiskarttaa n:o 16.) Kartan nä-
kyvä, punaisella murettu suuri
kivi on poistettu suuren valo-
kuvausta. Hauta sijaitsee muutamia
sentyymiä löytöä huomattavasti alem-
pana, siksi on kaivettu haudan ympä-
ritys kuopaksi. Haudan oli seurauksena
valokuvassa olevat alaleuan osat hampainen.
N° 20.

IIⁿ alueen hauta n:o 6 (vrt. Erikoi s-
karttaa n:o 18.). Kuvassa nähdään
vain päällimmäisistä (s:sti) hautoja,
ympäröivistä kivistä 4 ylempää,
5:s on tätä tasoa hiukan alempana.
Solki ja luut olivat pystyssä olevan
ja makavan kiven välissä.
Alummat polijakivet eivät ensinkään näy.
(Suunta S-N)

ylleiskuva IIIⁿ alueen ensimmäisestä

Kaivausjaksoista l. runduista 12-5.
 Etualalla kivitys n:o 4 (ks. aluekarttaa);
 & näyttää kivetyksen n:o 1 (vtl. Erikoisk. n:o 20);
 & osoittaa kivetyksen n:o 2 (vtl. edellön kartt.)
 Sen kohdalla on kolmen kivien kattaa-
 ma haata n:o 1; takana on kivitys
 n:o 3. Tunnat alat ovat selvästi nä-
 kyissä. (Suunta SW-NE)

N° 23.

Yleiskuva IIIⁿ alueen ensimmäisestä
 kaivausjaksosta N-S suunta on
 Edellön kivitys n:o 3; nuoli (4)
 näyttää haatan n:o 1. & taas kive-
 tyksen n:o 1, & kivetyksen n:o 2. Takana
 kivitys n:o 4. Ristakaset ovat nuo-
 dostunest kaivauksesta kääntyne-
 tie dasta. Kivet ovat jätetty
 ristäpylväiden kärkeen ja olivat
 ne yleensä ohuita ^{seksi} pounaisista kii-
 takiveä

Hauta n:o III^a alueella (V) (ort.
Erikoisk. n:o 19) Kivet pitivät
hunkasaa; saattanut olla alkuaan
maahan kuopattu astia (ort. II^a
alueen, hautaa n:o 4). Alueen oli
selvästi erotettavana oleva tum-
ma pala, jota kuvasta ei nähdä.
Kuvassa näkyvä tumma pala johtuu siitä,
että sitä on myöhemmin liikuttettu kuin
ympäristöä olevaa (suunta S-N)

N° 25.

III^a alueen kivetykset n:ot 1 ja 2 (E ja S)
Kivetykset olivat ohuista kivistä (SE-NW)

N° 26.

Kivitys n:o 3 III^{ta} alueelta SE-NW
suuntaan (vrt. Erikoisk. n:o 21); kar-
tassu kuvattu, sinisellä merkityt kivet rivit näy.

N° 27.

Kivitys n:o 5 III^{ta} alueen toisessa
kaivausjaksossa. Tumma maa on
kuvassa selvästi näkyvässä;
vieressä olevat kivet ohuita, vaik-
ka hietaapatsoiden neissä näytel-
vät suunnilla (vrt. Erikoisk. n:o 23)
suunta NW-SE.

Yleiskuva I^m ja III^m alueen toisesta kaivausjaksosta l. runduista 12-17. Pyöreä, tumma kehä, on kaivauksen "surunkappi", antaen aiheutta selttamuksiin, joihin kuitenkin ovat toinen toistaan mahdolltomampia. Muoli (k) osoittaa kehän keskellä olevan haudan (hauda 2, alue I , Erikoisk. 5); kehän sisällä oleva lesja kivitys on Erikoiskartassa n:o 26 kuvattu; toiset kivet sinä hietapatsaiden varassa. V osoittaa haudaa III^m alueen haudasta n:o 2 (vt. Erikoisk. n:o 24), taas on III^m alueen kivetyksen n:o 5^m merkkinä. Oikeassa nurkassa oleva tumma pyöreä ^{eräs} kaivauksessa oleva salaperäisyys. On kehän pinnan kulmankappaleen oleva hiihitoinen pyöreä. Kaivausjakson maantieteellisessä reunassa erotetaan miton jyrkästi hietamaa muuttun savimaa (syy siltet. kaivauks: ss). Taustassa Turku - Ruokun maantie ja tiehaara Katsamäen kylään. V osoittaa 4 km:n pyöreästä Turusta lukiin. Suunta NE-SW. Tuona otettiin valokuvan pöytäkartan mukaan uudeksi.

N° 29.

Edellisessä numerossa oleva alue
kostuttamattomana. Tunnat
alat näkyvät tässäkin oi-
van selvänä.

Maaria Karsämäki 1927.

Punnitustulokset:

Mustella merkityt numerot
osoittavat maanpinnan pun-

nituslukua; (Kiintopisteistä; ks. kartan alle sen lopusta
korkeusarvo).

punaisella merkityt osoitta-
vat liian maan, alarajan,
sinisellä taas myöhemmin liio-
tutun maan, alarajan p.
lukua.

Saadakseen absoluuttisia korkeusarvoja
on punnituslukemia vähennettävä lu-
vusta 23.78 (= KP 23.64 + lukema 0.14)
(JTM 1957)

23.64
0.14
—
23.78

Blue II

Blue I

Blue III

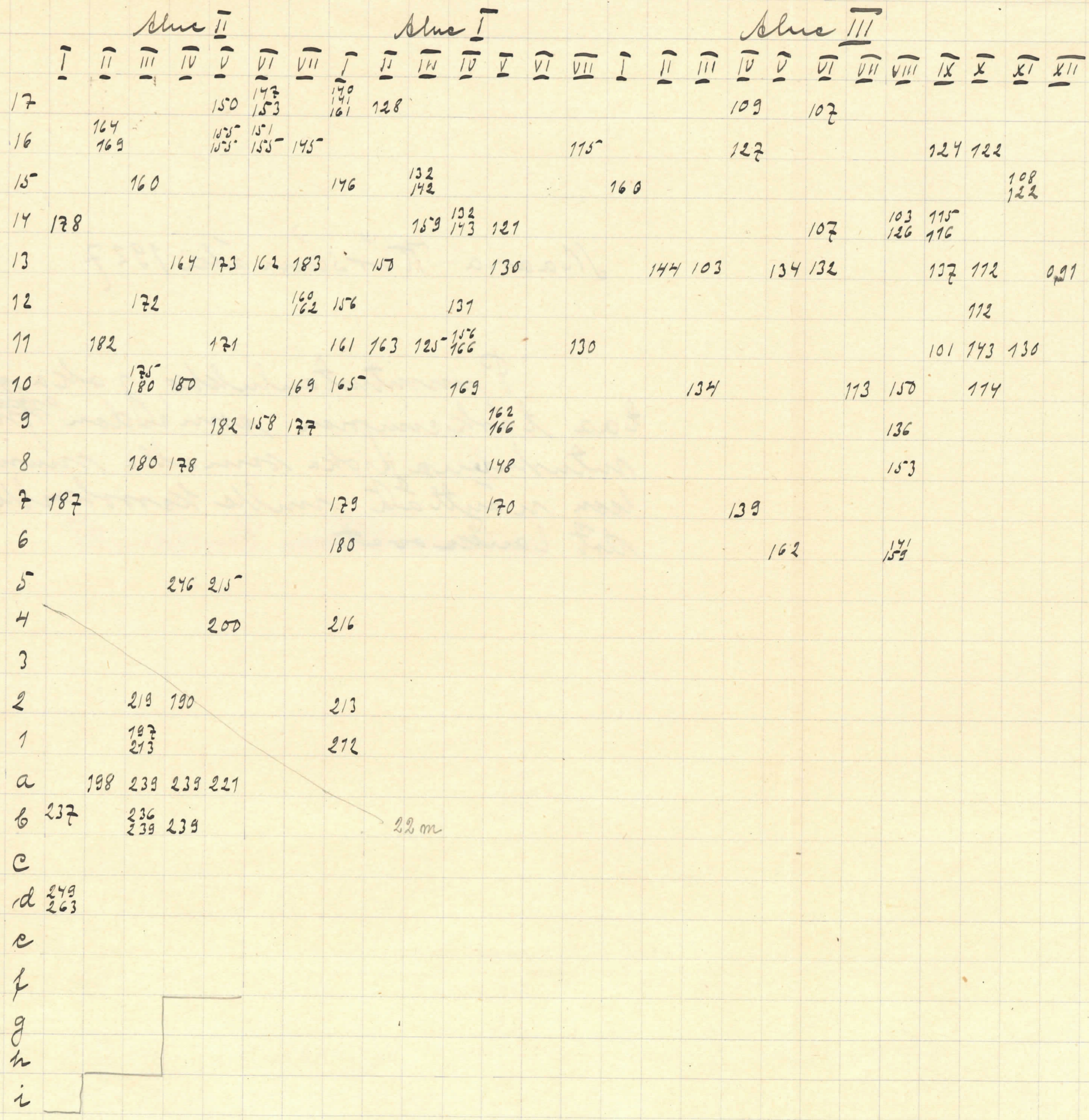
	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
17	134 <i>125</i>	134	131	110 <i>126</i>	116 <i>126</i>	114 <i>120</i>	113 <i>123</i>	123 <i>124</i>	124 <i>125</i>	120 <i>120</i>	116	115 <i>112</i>	112 <i>112</i>	111 <i>111</i>	95 <i>95</i>	98	101	104 <i>99</i>	85 <i>85</i>	82	77	75 <i>75</i>	75 <i>75</i>	77	78	
16	130	130	131	128	124	122	121	137	136	131	126	121	120	120	92	93	93	91	91	88	82	78	78	76	76	78
15	133	133	132	130	125 <i>125</i>	125	123	132	131	130	128	122 <i>123</i>	122	91	90	91	90	89	83	81	81	76	75 <i>75</i>	80	78	
14	136	135 <i>131</i>	131	131	128	125 <i>124</i>	125 <i>125</i>	134 <i>129</i>	129	128	125	125 <i>92</i>	94	88	89	88	86	79	79	72	70	77	79			
13	138	132	129	129	130	127	125 <i>137</i>	136 <i>136</i>	131	130	130 <i>126</i>	124	94	92	90	92	89 <i>86</i>	85 <i>85</i>	82	76	75 <i>75</i>	78	80			
12	143 <i>120</i>	139	134	134	131	132	130	113	113	110	110	109	110	100	97 <i>152</i>	94 <i>131</i>	92	96	92	92	88 <i>125</i>	83	81	83	85	
11	145	141	138 <i>135</i>	134 <i>135</i>	136 <i>134</i>	134 <i>134</i>	119	118	118	116	116	117	107	103	98	99	97	98	93	91	95 <i>157</i>	97 <i>157</i>	92			
10	151	143	142	142	138	138	138	124	122	122	123	116	118 <i>140</i>	107	103	105 <i>103</i>	102	102 <i>102</i>	98 <i>102</i>	97	97	97	96	98		
9	157 <i>156</i>	150 <i>150</i>	147 <i>147</i>	147 <i>147</i>	149	141	142	128	117	114	117	122	107 <i>107</i>	108 <i>108</i>	106	108	105	99	101	101	101	102	99			
8	161	155 <i>155</i>	150 <i>150</i>	151 <i>151</i>	150	145 <i>145</i>	147	124	132	130	134	137	111 <i>111</i>	112 <i>112</i>	112	110	110	106	103	107 <i>107</i>	108 <i>108</i>	107				
7	170 <i>218</i>	169	168	155 <i>155</i>	156 <i>156</i>	154 <i>154</i>	150 <i>150</i>	141	140	139	142	142	117	116	116	115 <i>115</i>	112 <i>112</i>	107 <i>107</i>	109	107	109					
6	171	169 <i>169</i>	166 <i>166</i>	163 <i>163</i>	166	161 <i>161</i>	159	146	153	142	146	120	122	119	116											
5	174	172	167	169	164	163	159	156	152	147	125	126	122													
4	179	173	173 <i>173</i>	170	162	163	162	156																		
3	186	179	180	178	173	168	167	161																		
2	190 <i>236</i>	184 <i>238</i>	182 <i>238</i>	181 <i>238</i>	176 <i>238</i>	177 <i>238</i>	175 <i>238</i>	167																		
1	195	187	187	188	181	178	179 <i>237</i>	168																		
a	201	195	191	187	186	186	182	168																		
b	215 <i>249</i>	199	195 <i>249</i>	192	192	190	189																			
c	211	197 <i>245</i>	197 <i>245</i>	198	201	196 <i>218</i>	192																			
d	215	208	205 <i>257</i>	203	204																					
e	222	215	212 <i>270</i>	207	205																					
f	224	221	218	216	212																					
g	228	226	224																							
h	237	230	228 <i>257</i>																							
i	243 <i>262</i>																									

Maaria Karsämäki 1927.

Punnitustaulukko joka osoit-
taa larkimpion ^{arvion} pun-
nitushuonaja joka samalla punnii-
leen näyttää mille korroonille työ-
det lankovat

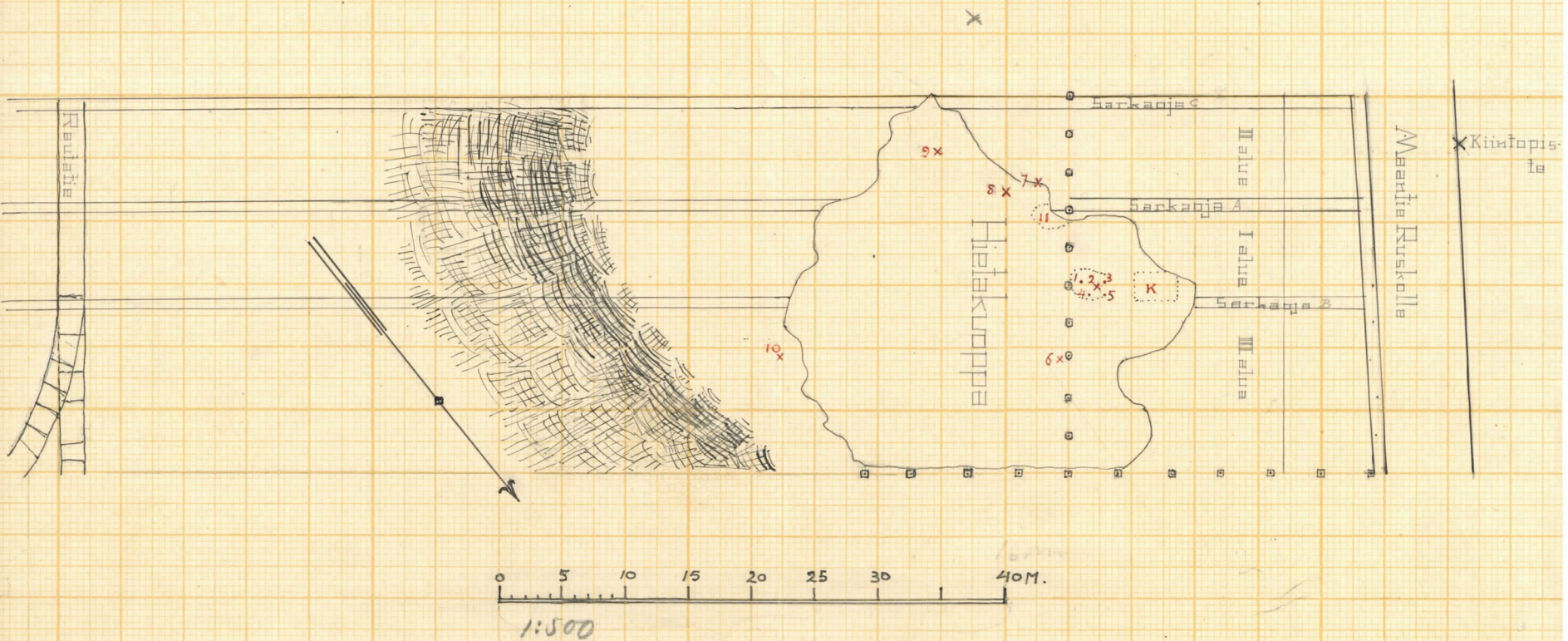

Kp lukema 23.78 m. ymp

Uleiskartta

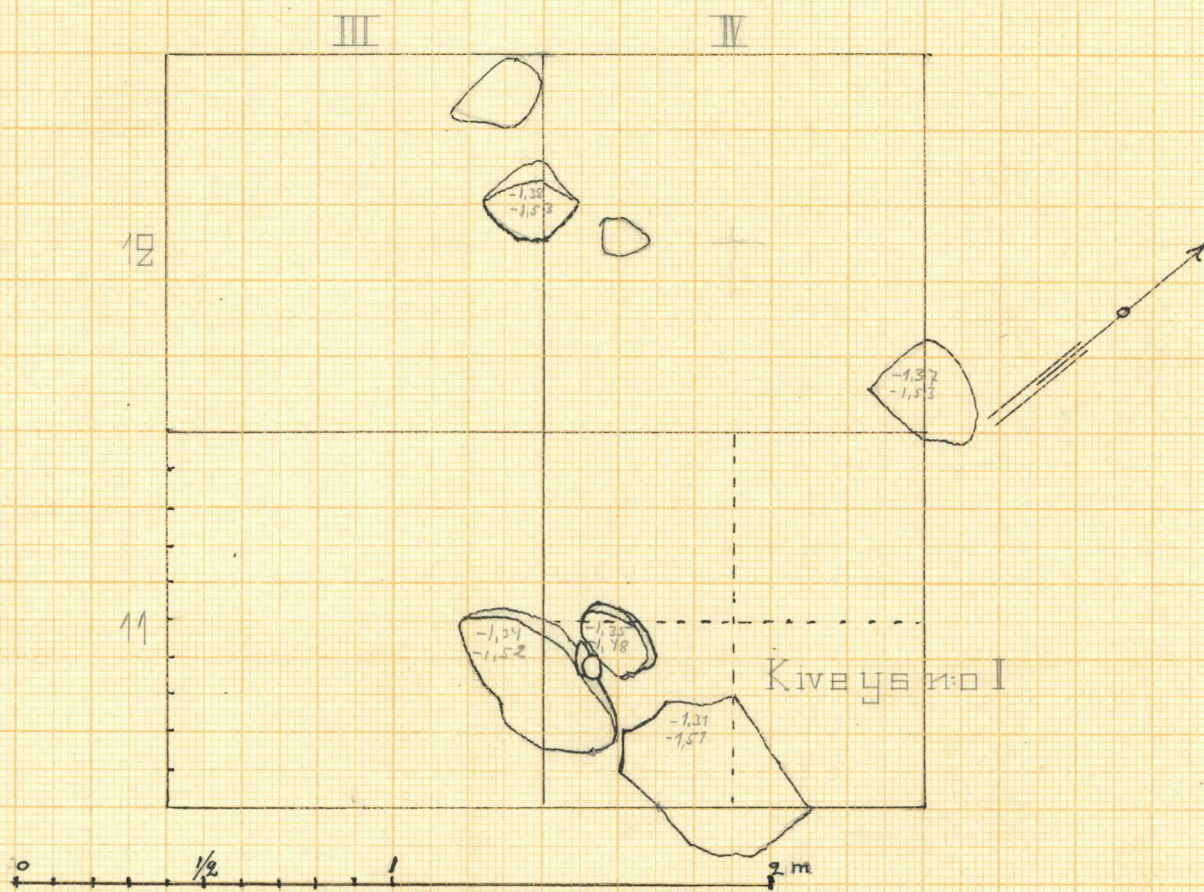

Maaria Käsämäki

1927

Alue I

Erikoiskartta n:o 1

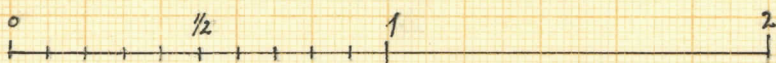
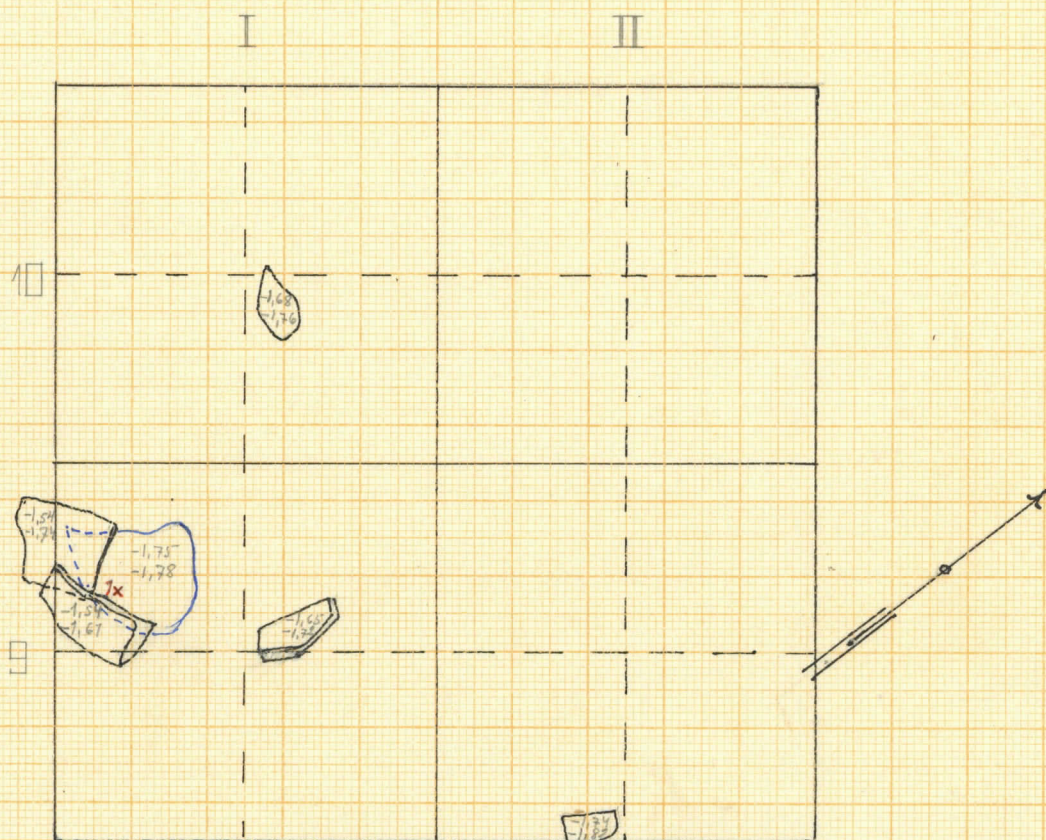

Maaria Karsämäki 1997

Alue I

Erikoiskartta no 2

Hauta no I

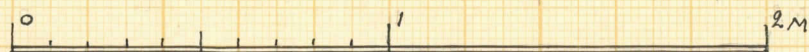
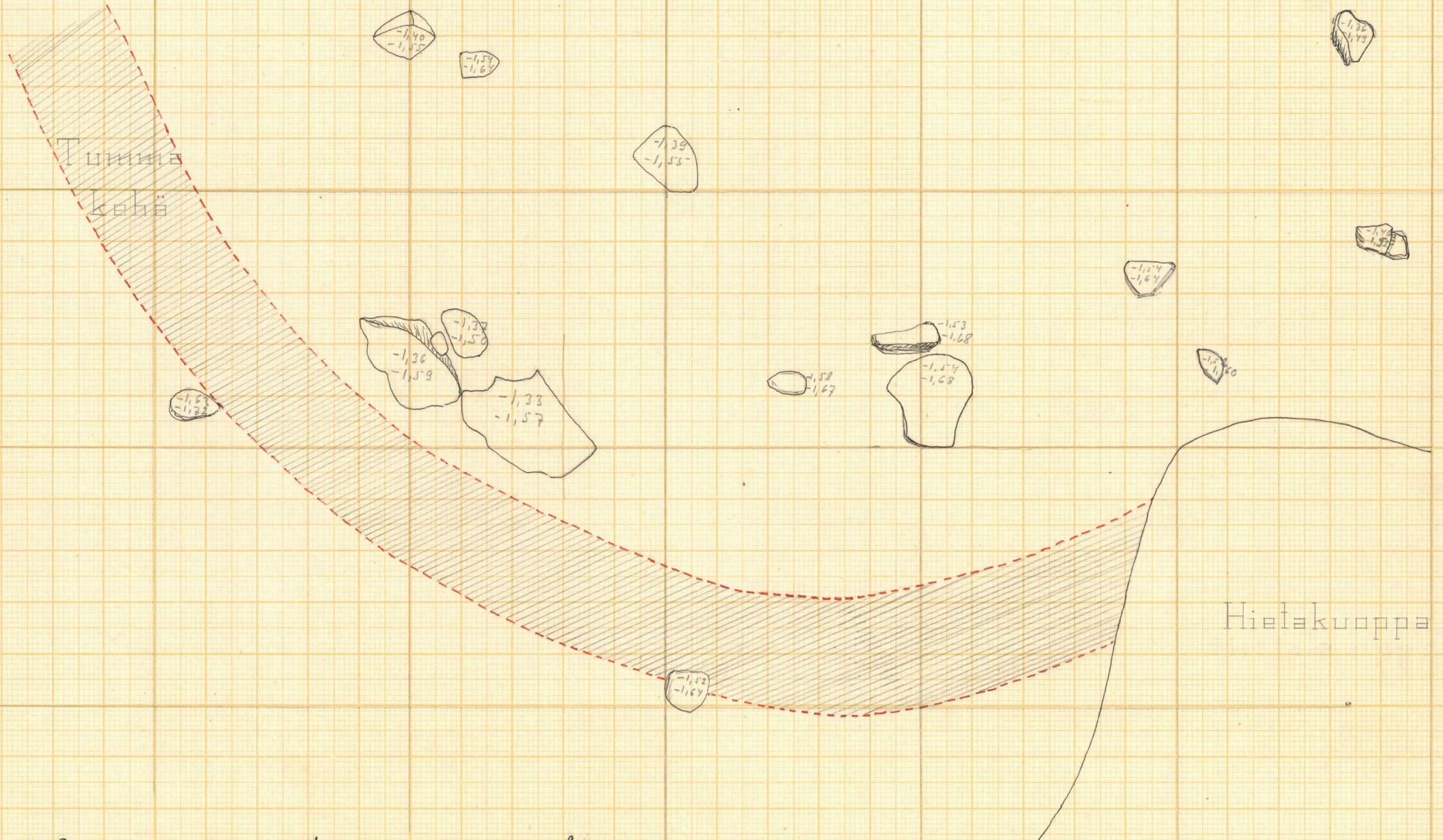

Maaria Karsämäki 1997

Aluel

Erikoiskartta no 3

Maaria Kärsmäki

1927

Alue I

Erikoiskartta nro 4.

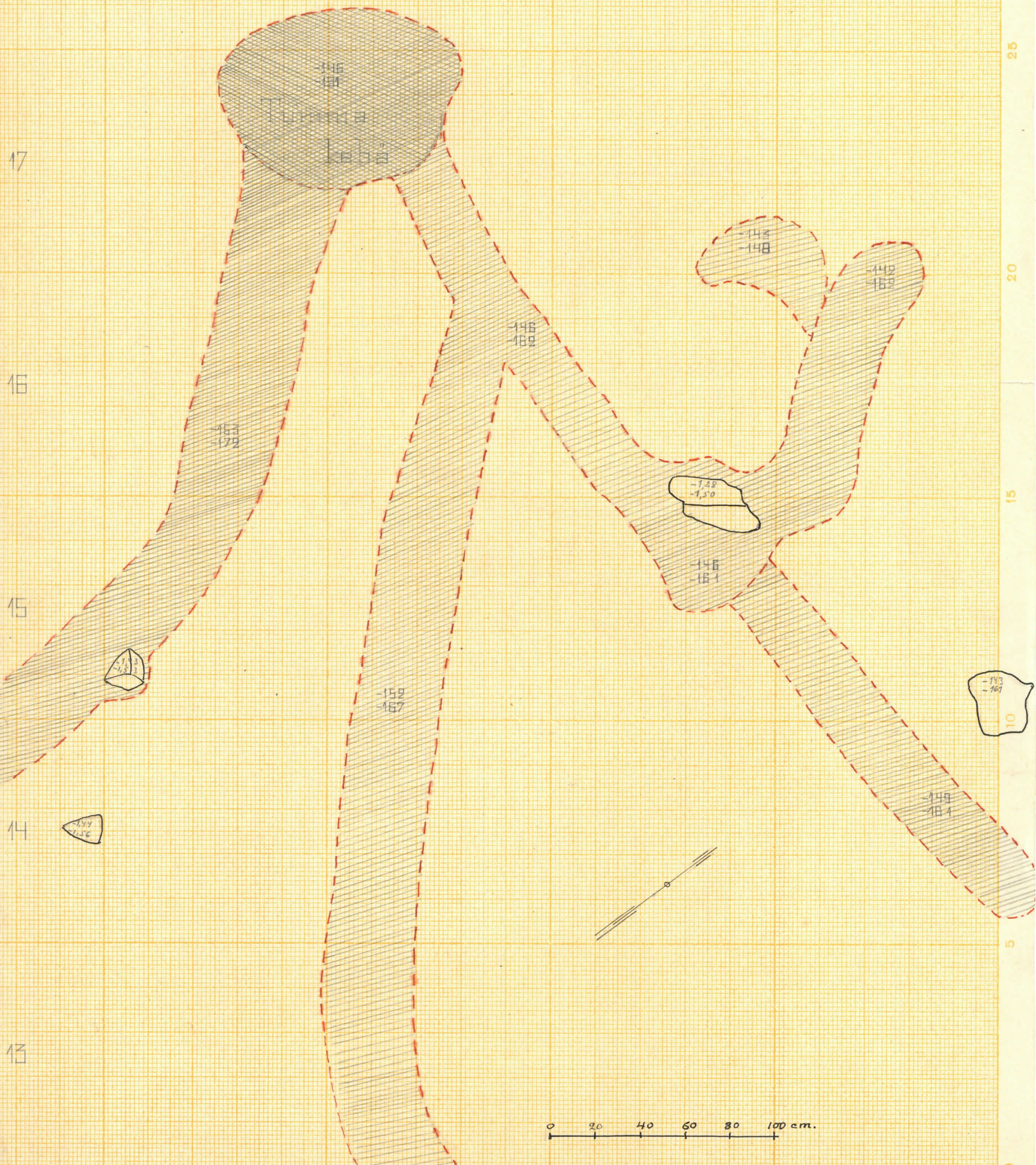
Oja A

I

II

III

IV

Maaria Kärämäki 1927

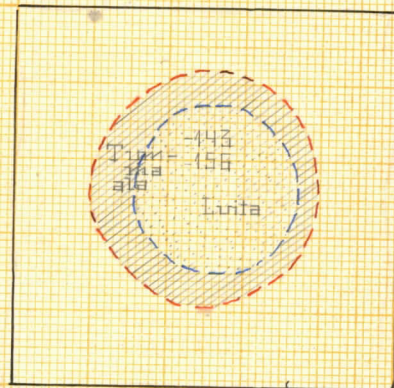
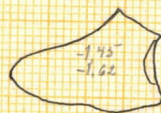
Alue I

Erikoiskartta no 5

Hautaus II

VI

14

45 40 36 30 25
0 20 40 60 80 100 cm.

Maaria Kärsmäki

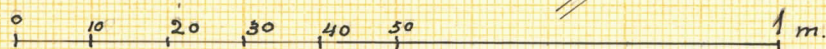
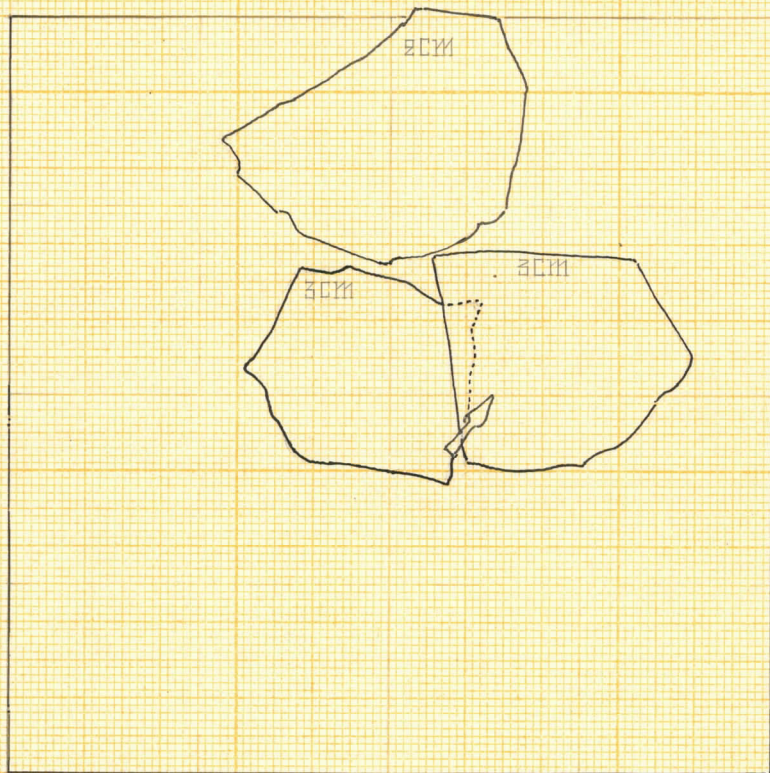
1927

Alue II

Hauta I

Erikoiskartta no 6

VI

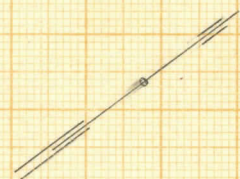
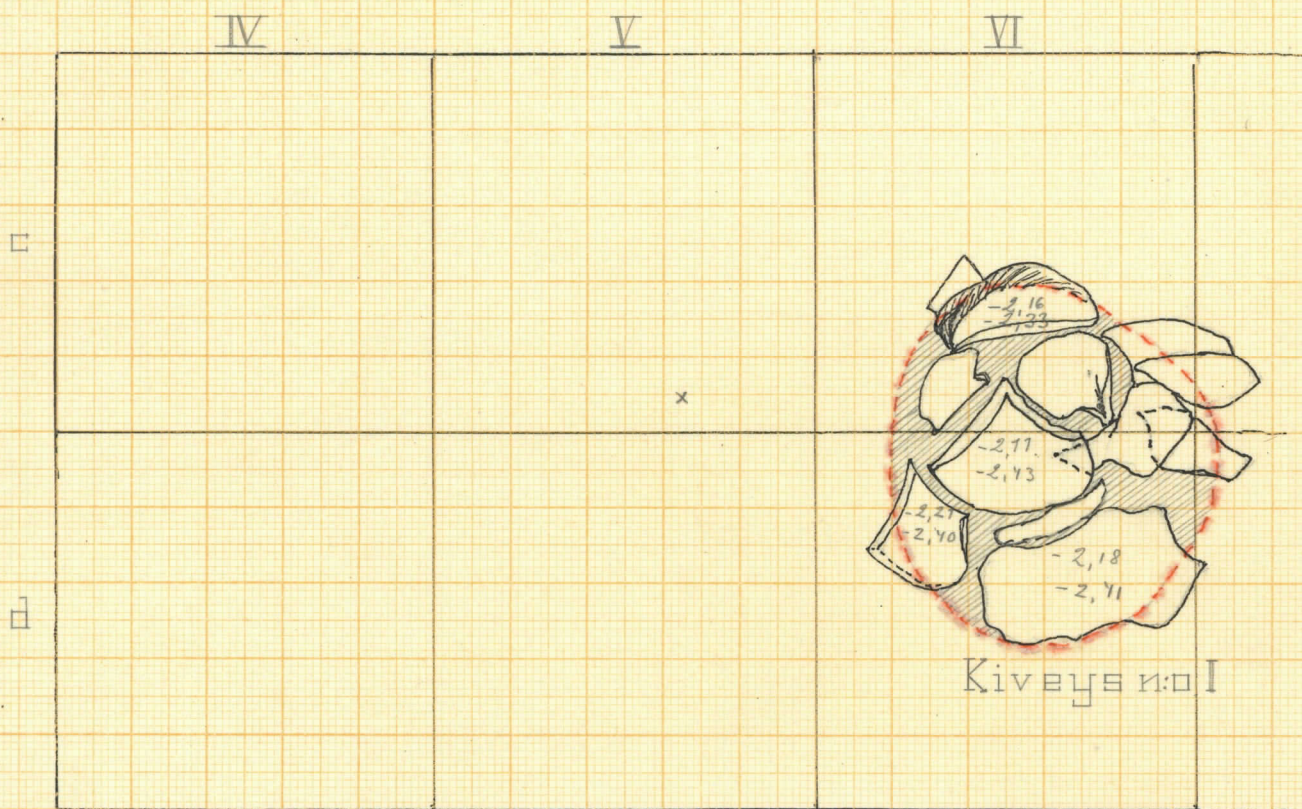

Maaria Karsämäki

1927

Alue II

Erikoiskartta n:o 7

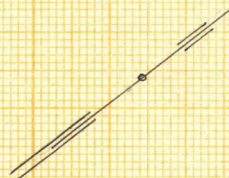
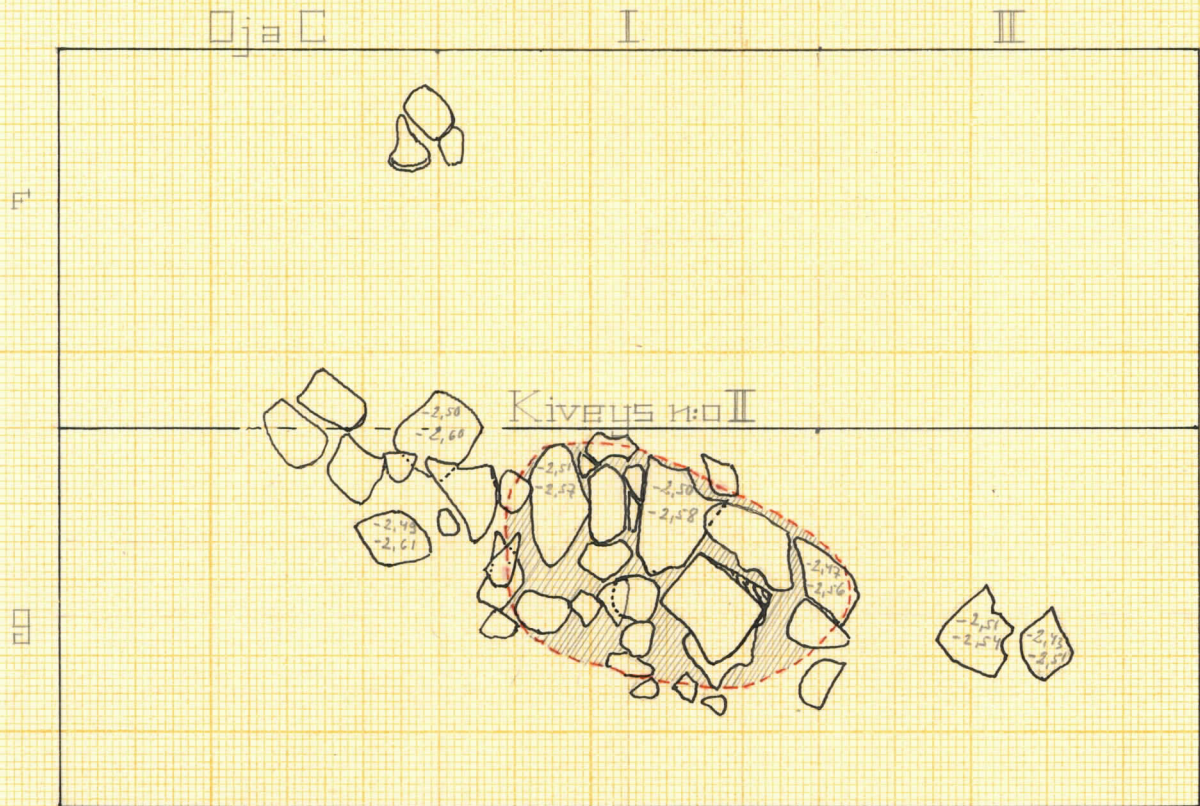
0 1/2 1 2 m.

Alue II

Maaria Kärämäki 1927

Ерикоискан № 8

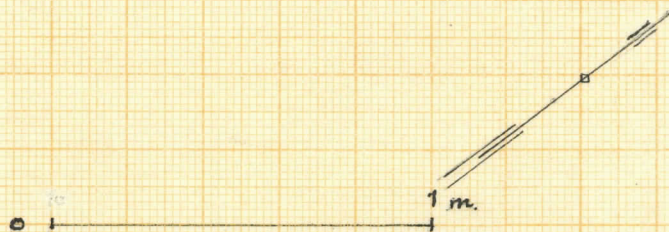
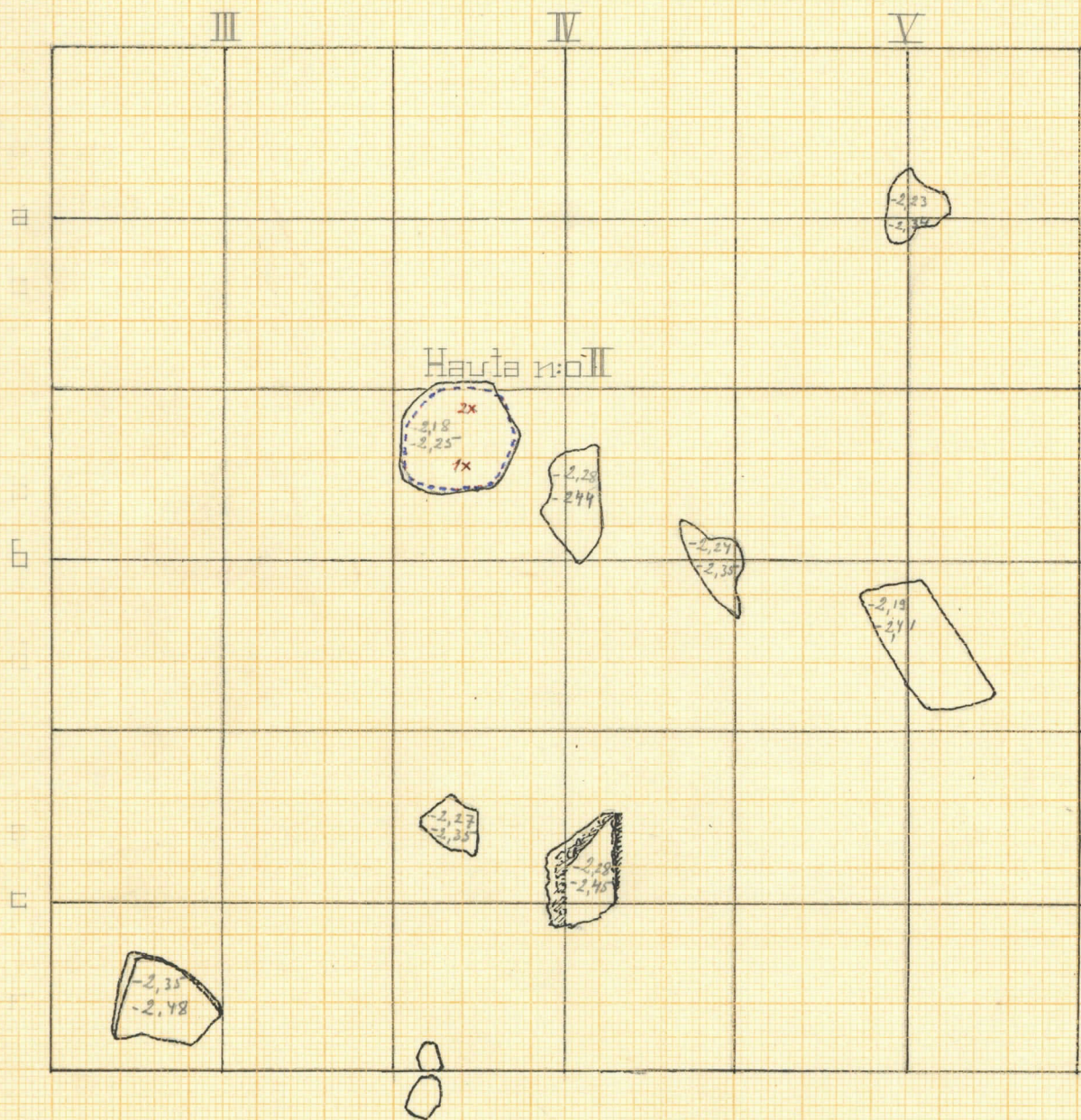

Alue II

Maaria Karsämäki 1927

-----Luola

Erikoiskartta n:o 9

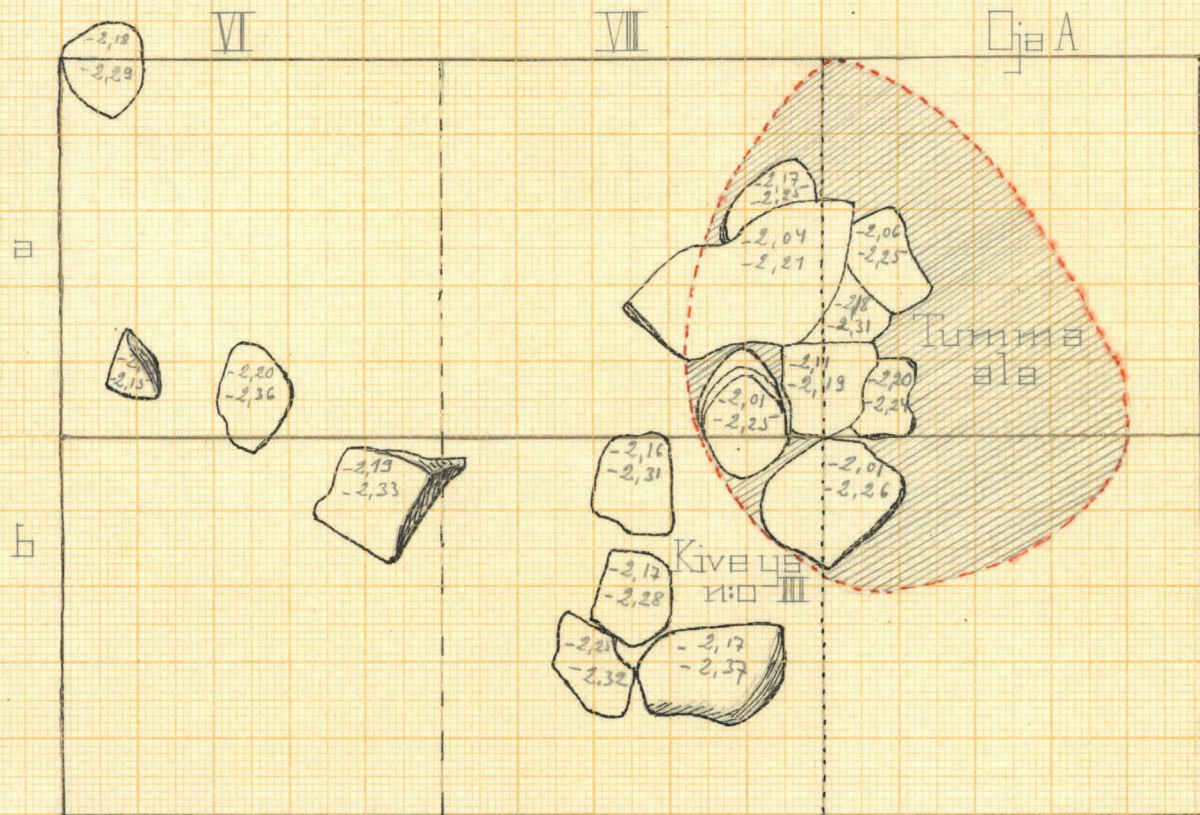

Alue II

Maaria Karsämäki 1927

Erikoiskartta no 10

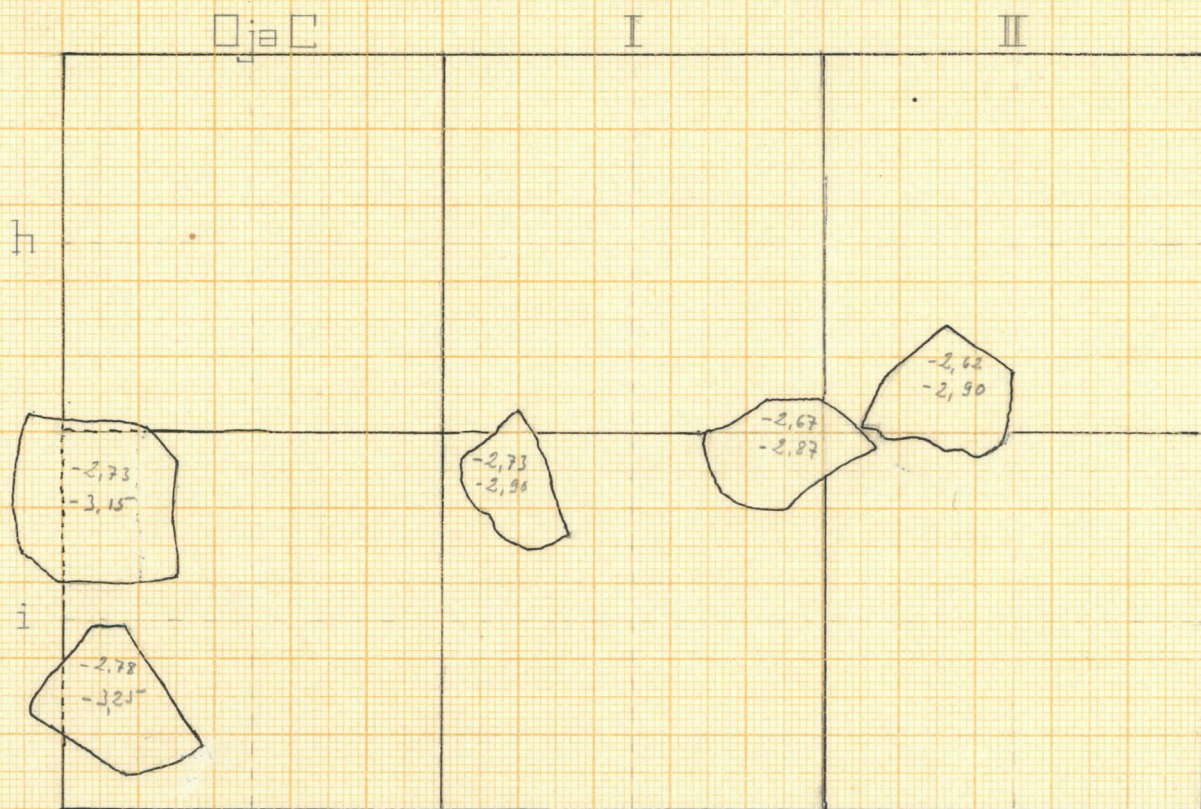

Maaria Karsämäki 1927

Alue II

Erkoiskarttano 11.

Kiviyallia kulttuurimaan itäreunalla.

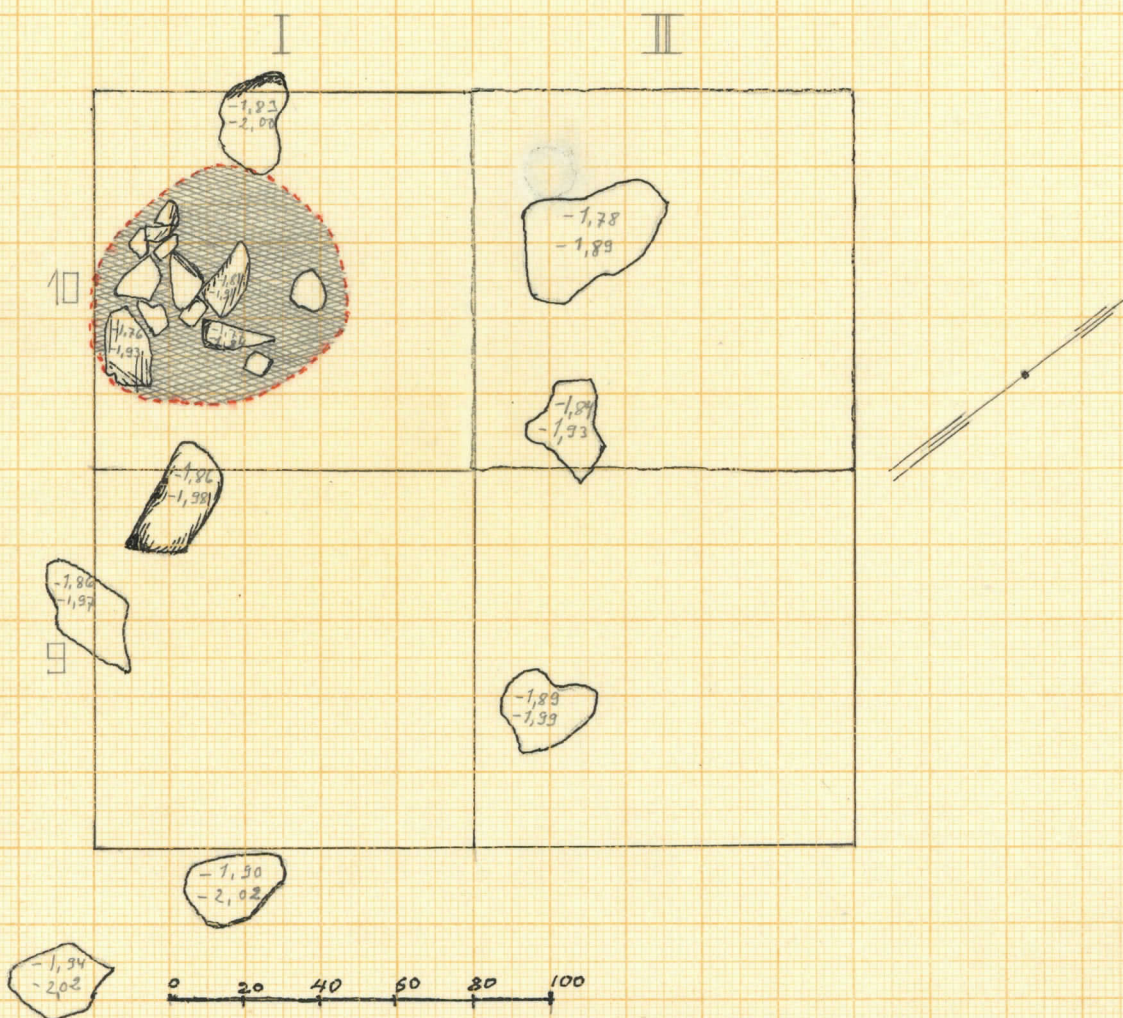

Maaria Kärämäki 1927

Alue II

Erikoiskartta no 12

Tulisija

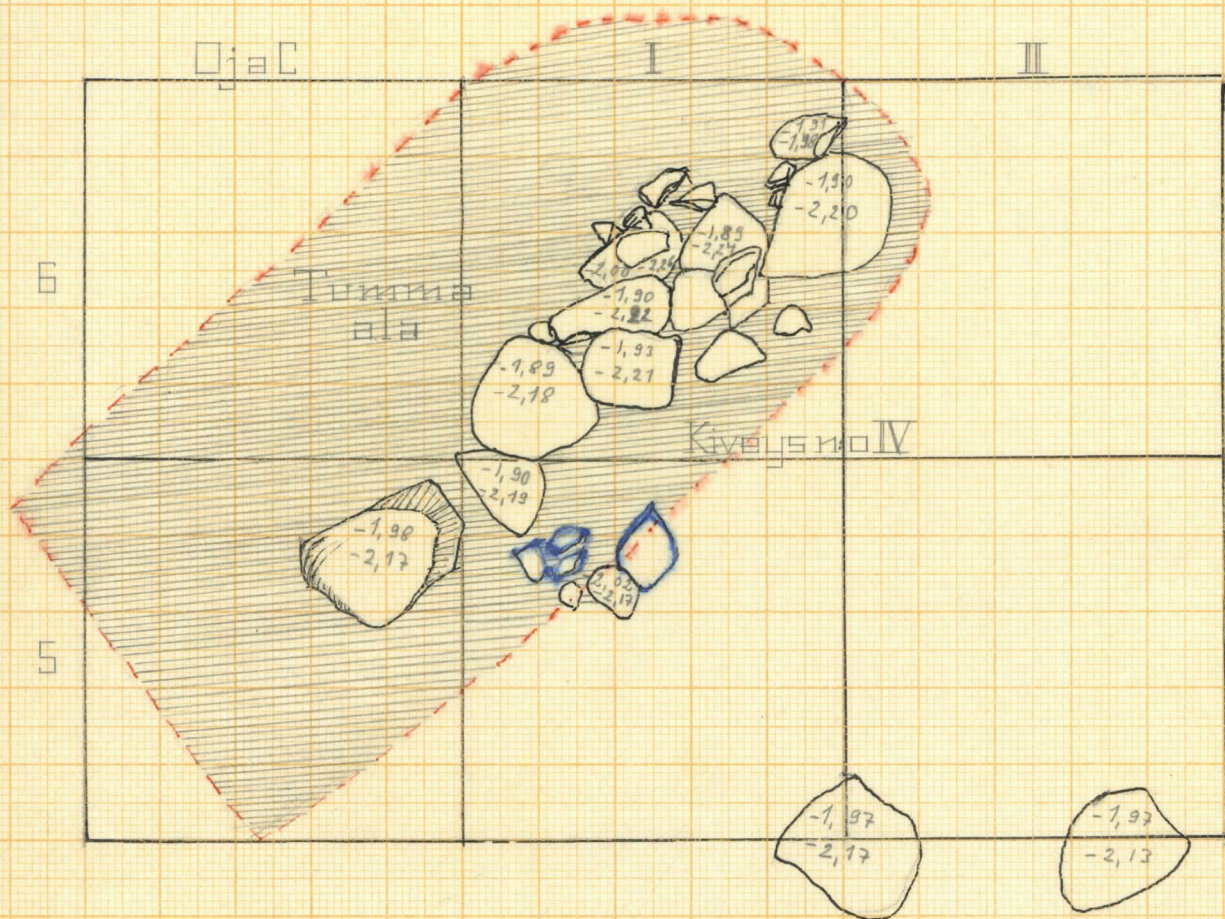

Alue II

Maaria Kärämäki 1927

Erikoiskartta no 13

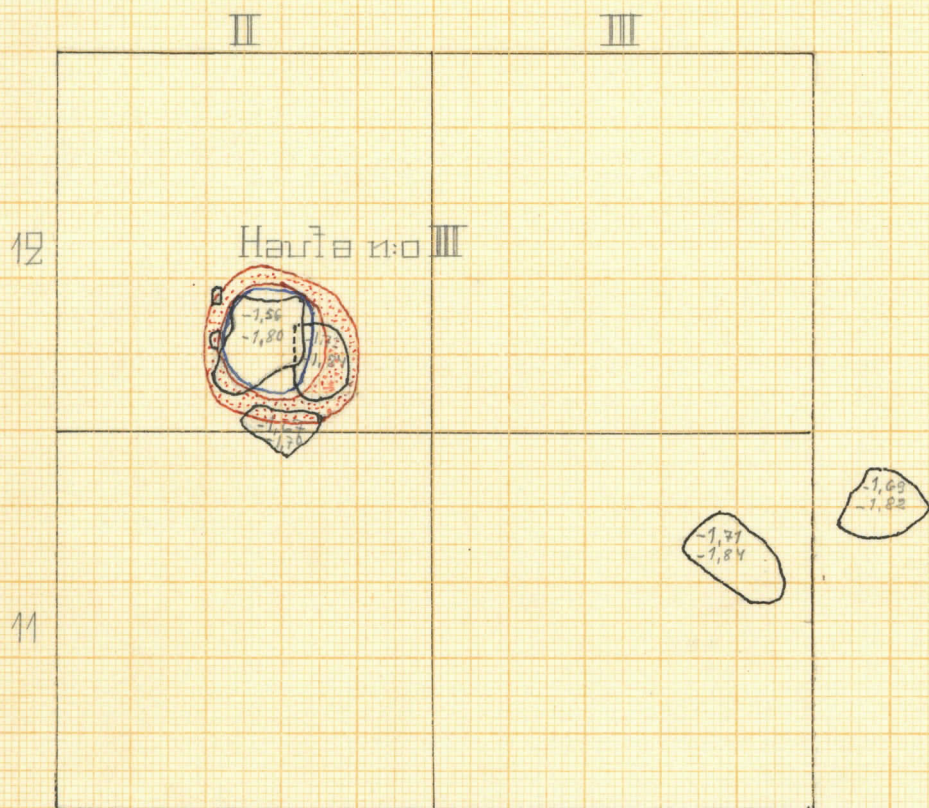

Maaria Kärämäki 1927

Alue II

Erikoiskartta n:o 14

— Pohjakivi
— Luita

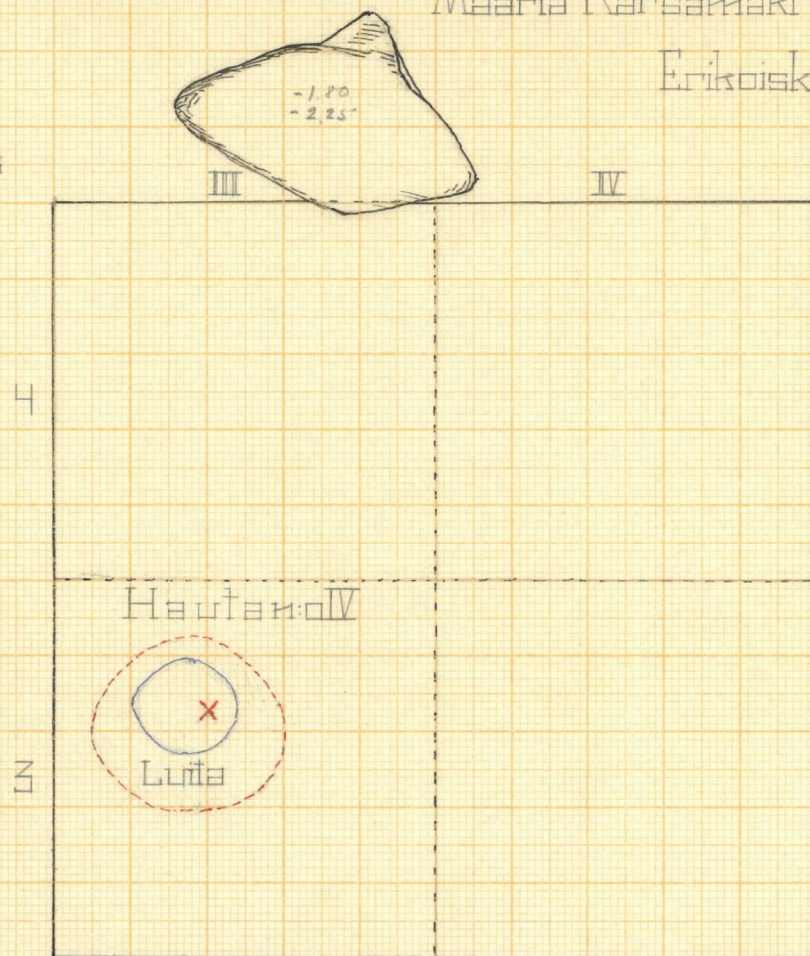

Alue II

Maaria Kärämäki 1997

Erikoiskartta n:o 15

— harjakehä
x rannerengas

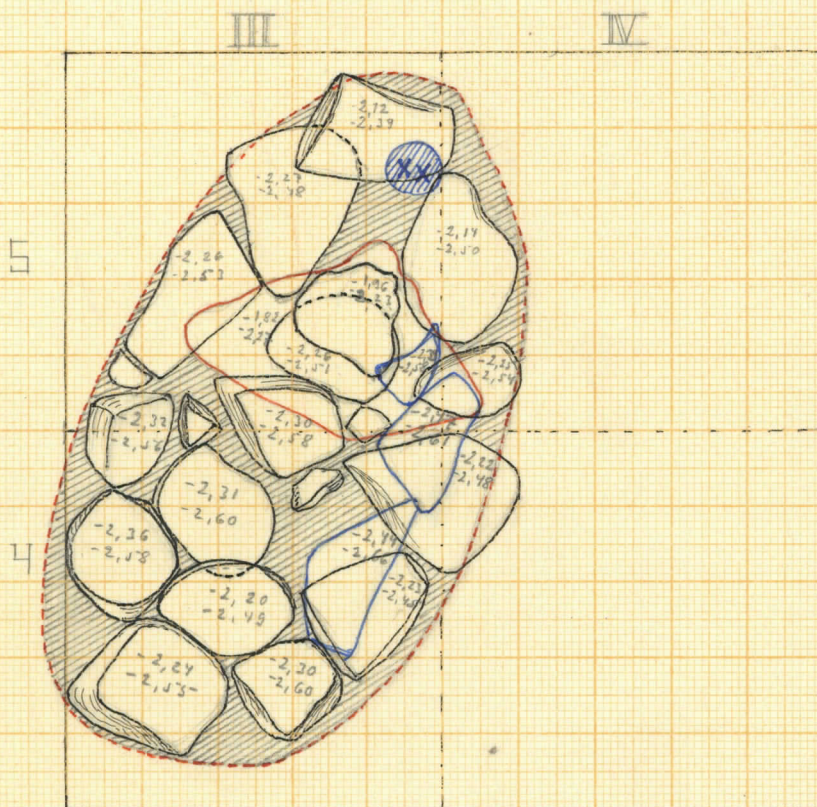
Maaria Kärämäki 1997

Alue II

Erikoiskartta no 16

- päälinnainen kivi
- alimmaisel kivet
- - - linnna ala
- luita

Hauta V

Maaria Kärsmäki 1927

Alue II

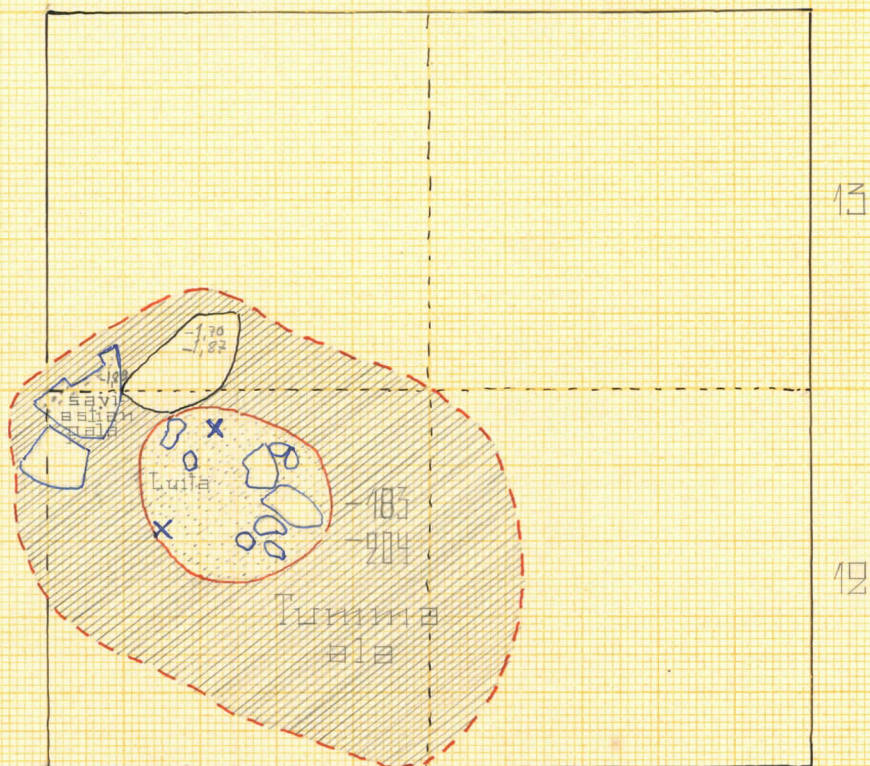
Erikoiskartta n:o 17

— saviastian paloja
 — x luuta
 - - - - - tumma ala

Kiveys n:o 5

VI

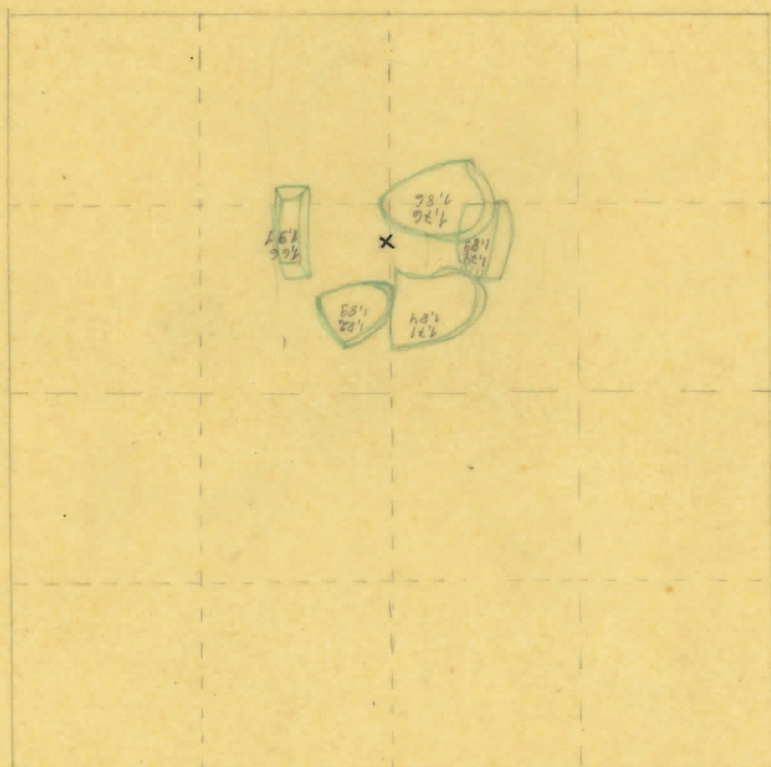
VII

0 1 m.

Maaria Härsämäki 1927
peritepiirros karttaan 18
Hauta n:o V

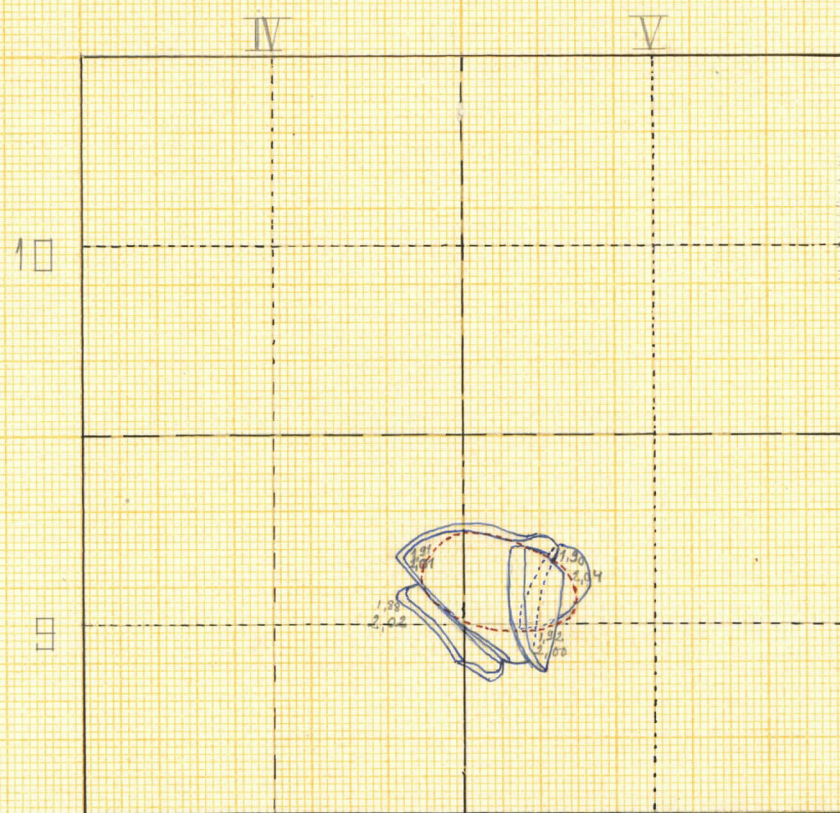
Maaria Kärsmäki 1927

Alue II

Erikoiskartta n:o 18

Hautaus VI

- Pohjakivet
- Pinta kivet
- Luita
- x Solki

0 1 m.

Maaria Kärämäki 1927

Alue III

x : saviasian palasia Erikoiskartta 19

----- lila

----- tumma ala

VI

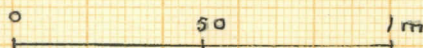
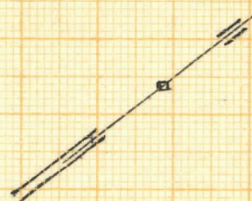
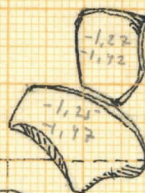
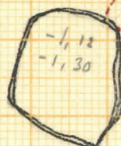
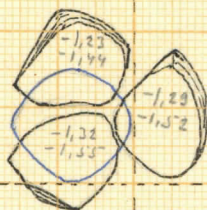
VII

VIII

10

Hautaus I

9

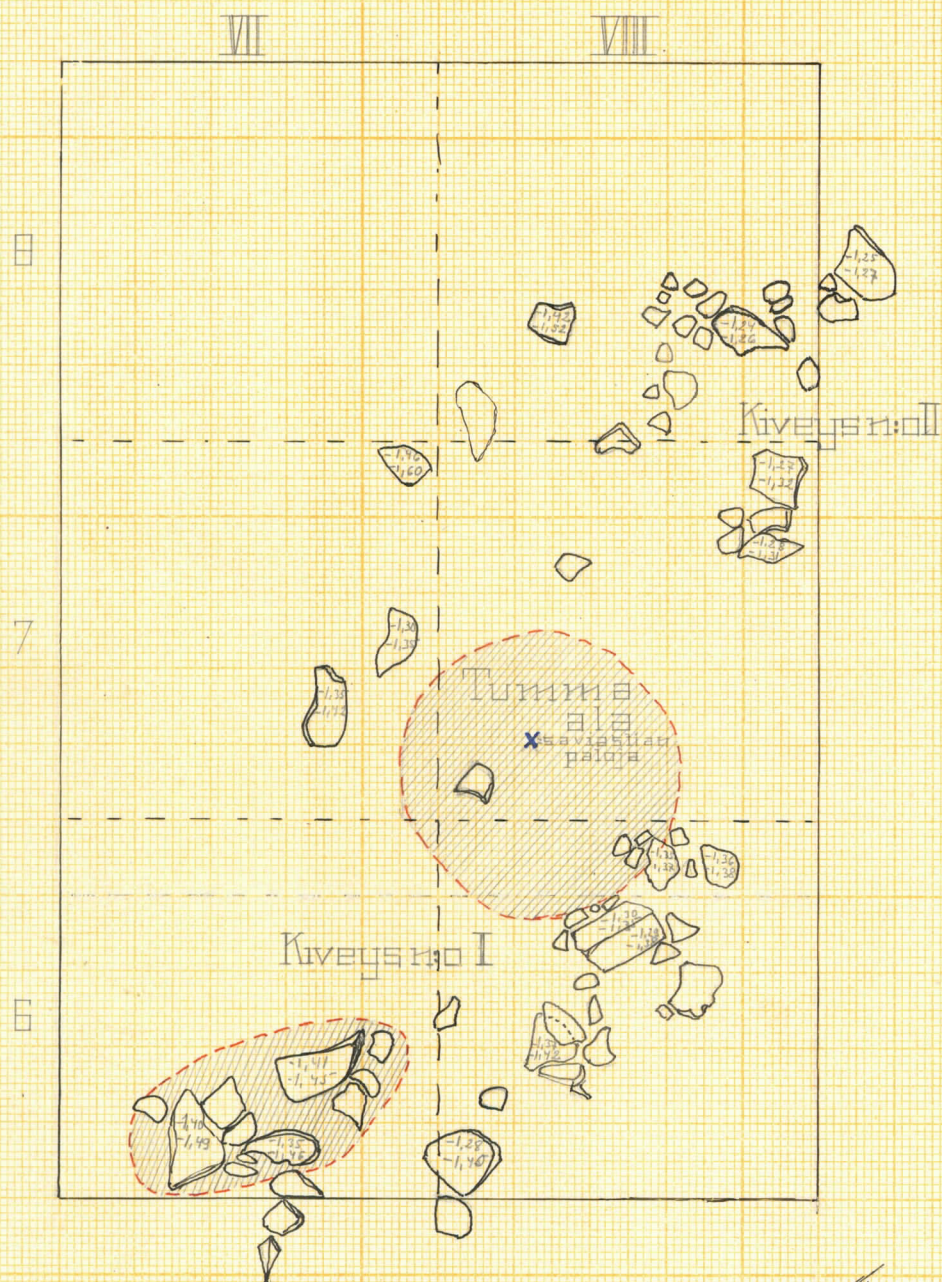

Alue III

Maaria Kärämäki 1927

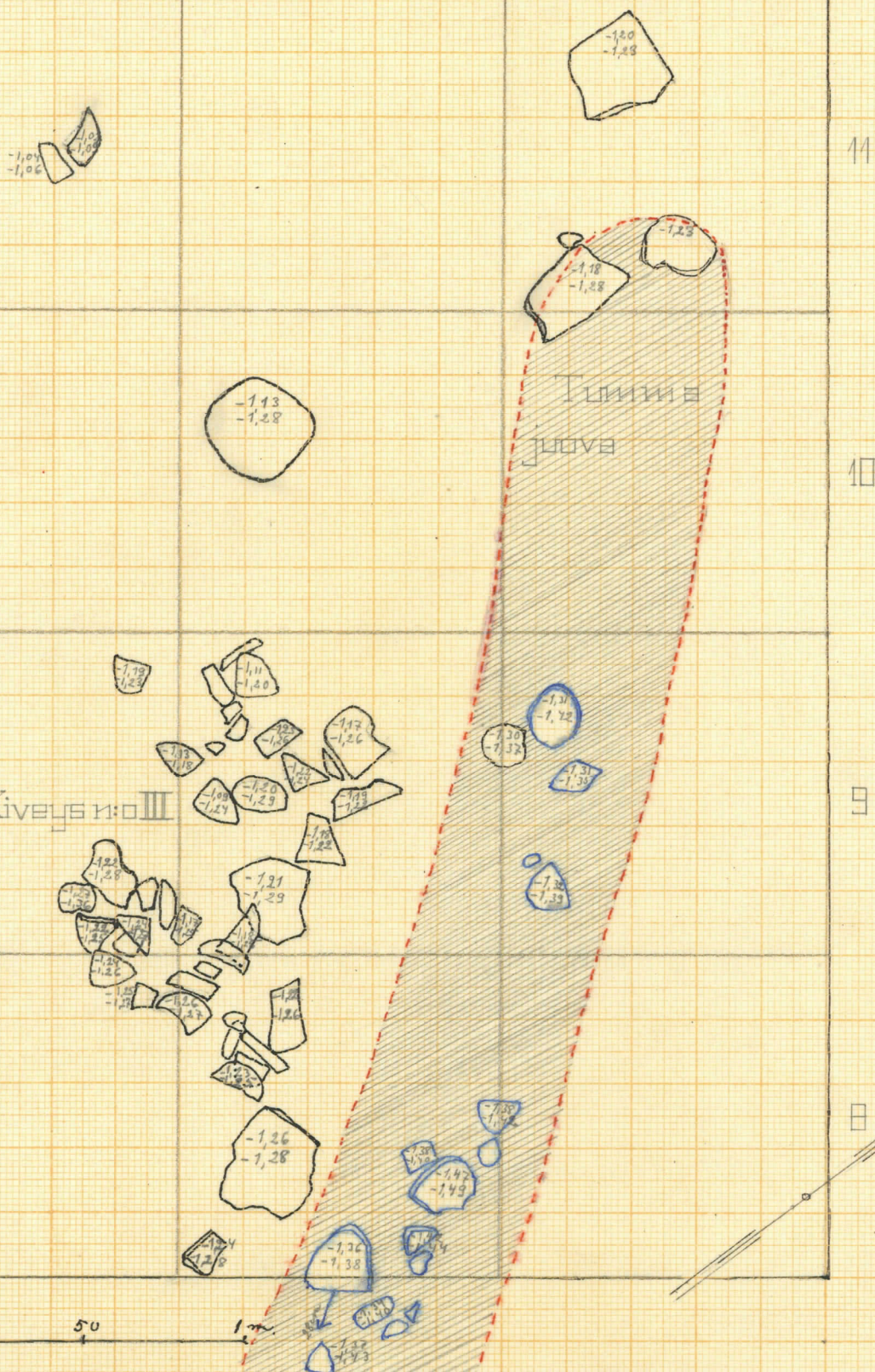
Erikoiskartta nro 20

1909

XII

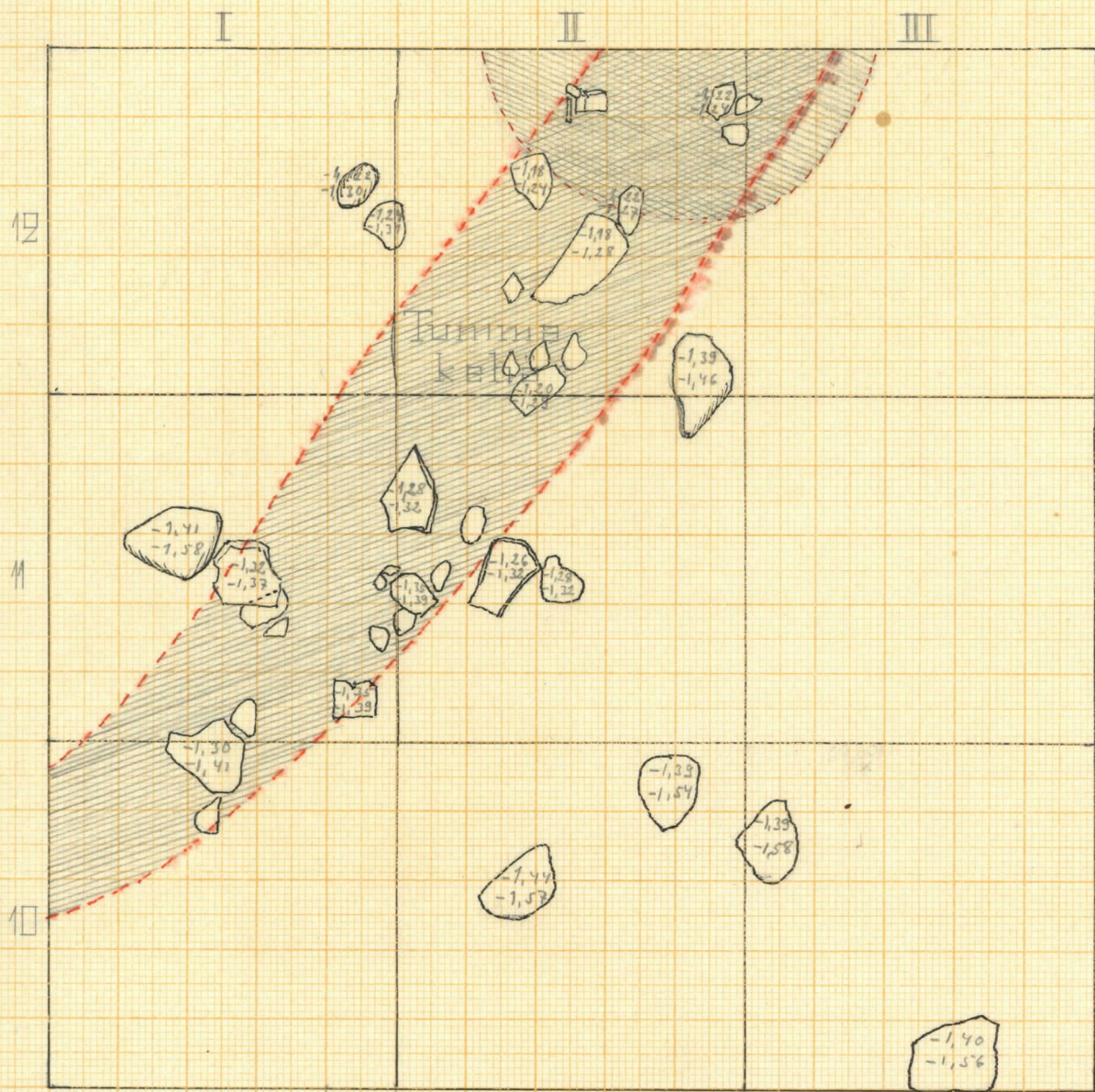

Maaria Karsämäki 1927

Alue III

Erikoskar Ha no 22

Kiveys no IV

Alue III

Erikoiskartta nro 23

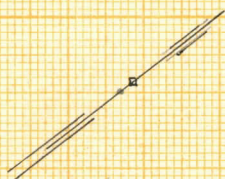
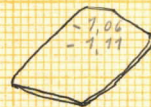
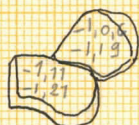
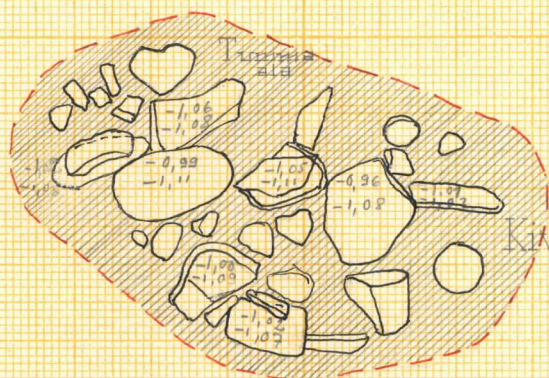
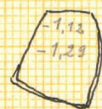
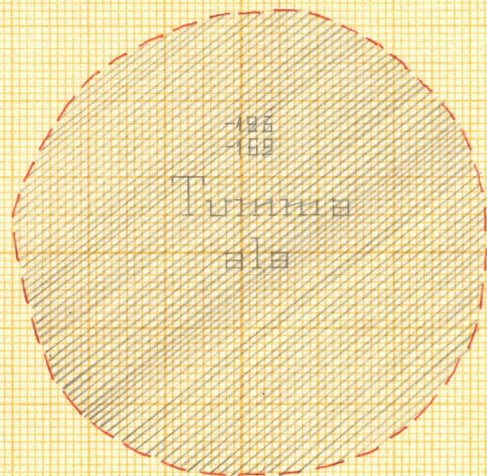
17

16

15

14

13

0 20 40 60 80 100 cm

20

15

10

5

0

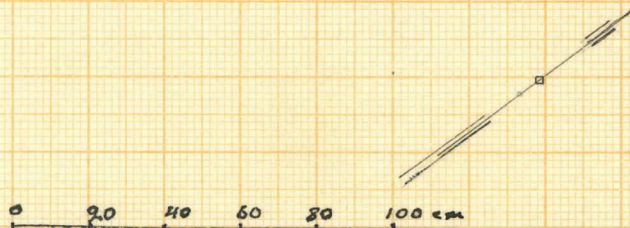
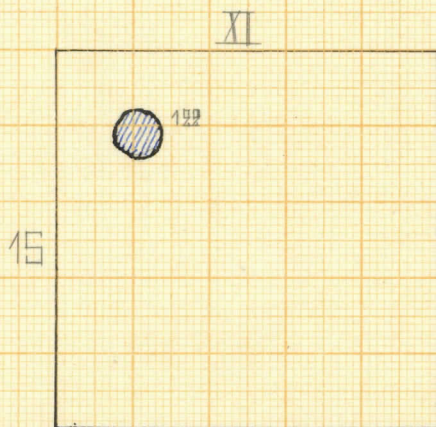
Alue III

Maaria Kärnsämäki 1997

Erikoiskartta no 25

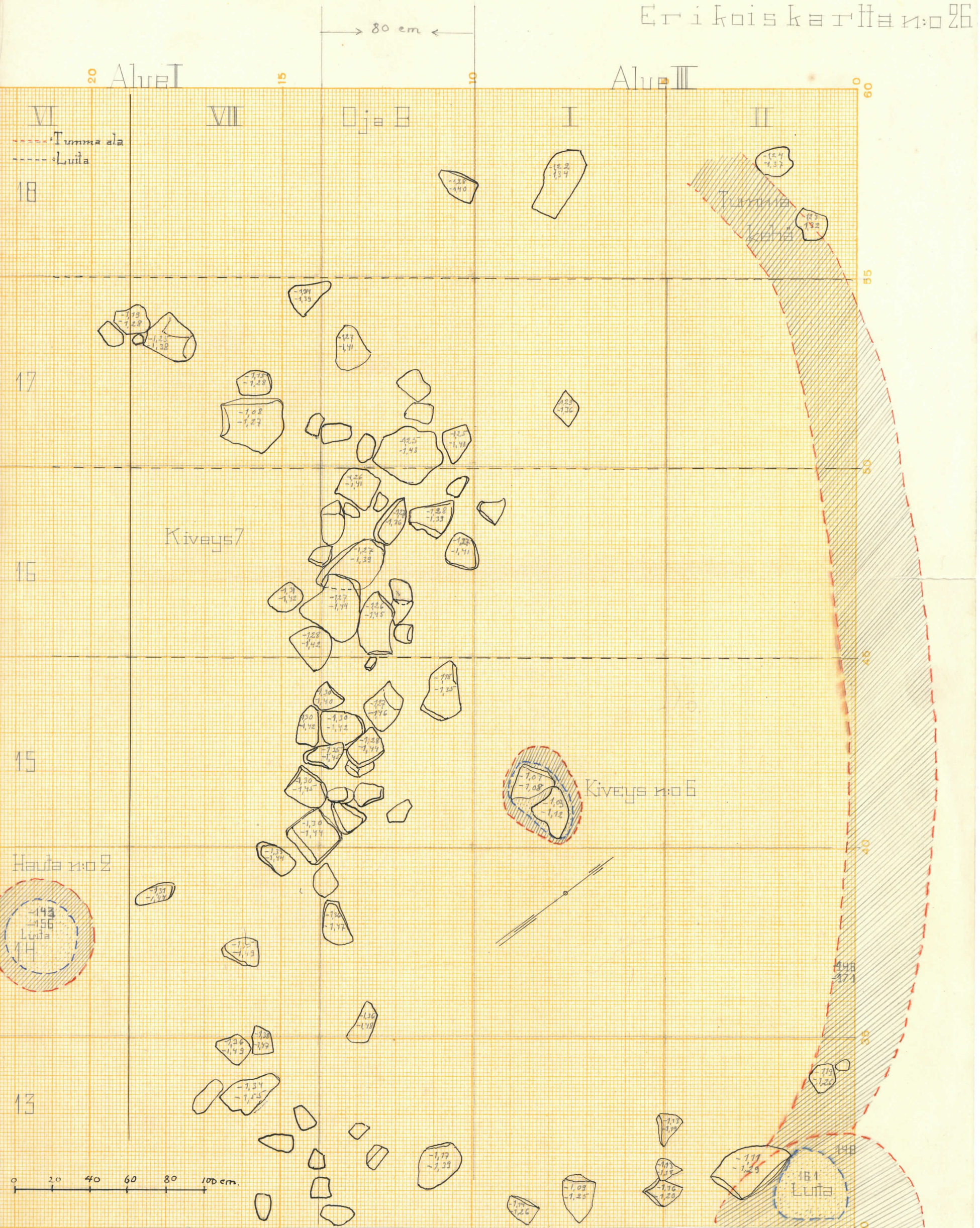
Luita

1,80	1,55
1,70	1,69
1,56	1,79
1,60	1,70
1,66	1,76
1,64	1,65
1,61	1,68
1,64	1,66
1,70	1,63
1,69	1,60
1,67	1,60
1,70	1,52
1,67	1,68
1,64	1,73
1,63	1,69
1,58	1,71
1,53	1,82
1,59	1,13
2,08	0,71
2,06	0,53
2,75	0,43
2,56	1,27
1,60	0,42
<u>41,66</u>	<u>32,95</u>

41,66
32,95
8,71 m

1,85	1,61
1,70	1,64
1,61	1,77
1,61	1,73
1,55	1,65
1,59	1,64
1,59	1,63
1,56	1,56
1,64	1,64
1,66	1,66
1,65	1,63
1,70	1,65
1,67	1,55
1,70	1,62
1,67	1,65
1,57	1,68
1,58	1,65
1,59	1,71
1,55	1,79
1,49	1,05
2,17	0,70
2,86	0,63
2,87	0,55
2,61	1,17
1,74	0,54
<u>44,78</u>	<u>36,10</u>

44,78
36,10
8,68 m

maastopisteen korkeus Maanan
Karsämäen kairauksista kesäkuu
1927; mitattu ^{jos sinä} pisteestä Karsä-
mäen gysäkiten Toijalaan
isiin. Punnitusseuran suoritus
H. Salonen kesällä 1928.

(3)

145
145
+85
+70
+60
+67
+55
+59
+59
+56
+64
+66
+65
+70
+67
+70
+67
+52
+58
+59
+55
+79
212
286
287
261
174
178

146
146
+67
+67
+77
+73
+65
+67
+63
+56
+67
+66
+63
+65
+55
+62
+65
+68
+65
+21
+79
+08
070
063
055
+17
057

4478
3610
8568

3610

(2)

139
180
+70
+56
+60
+66
+61
+61
+64
+70
+69
+67
+70
+67
+64
+63
+58
+53
+59
208
306
275
256
160
4166

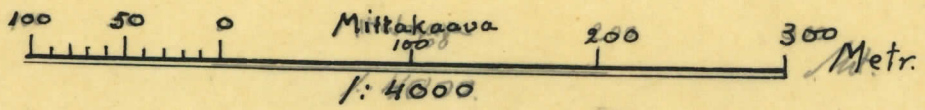
139
+55
+69
+79
+70
+76
+65
+68
+66
+63
+60
+60
+52
+68
+73
+69
+71
+82
+13
071
053
043
+27
042
3295

4166
3295
871

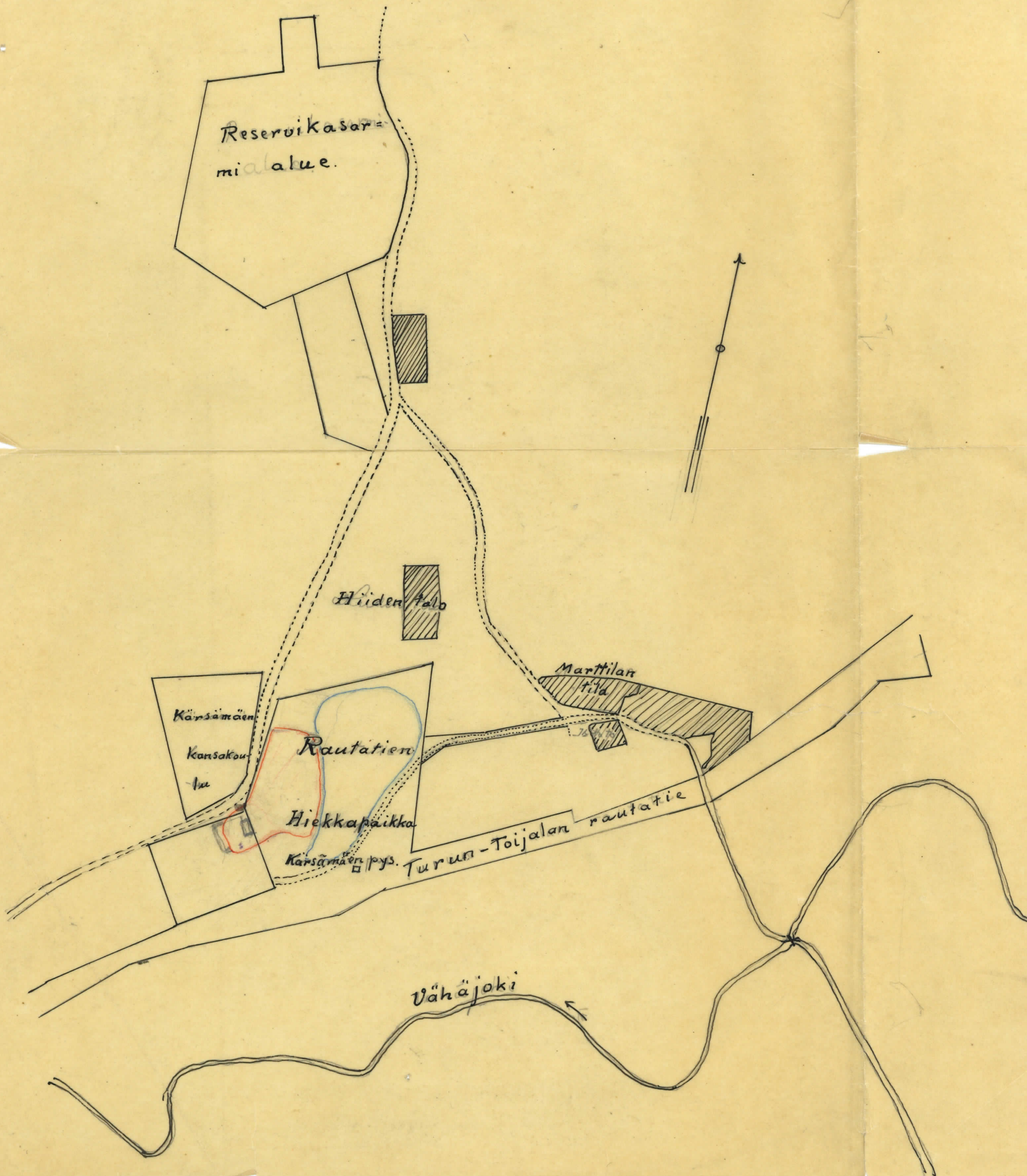

— = kivikautinen asuinpaikka ja
rautak. kalmistopaikka

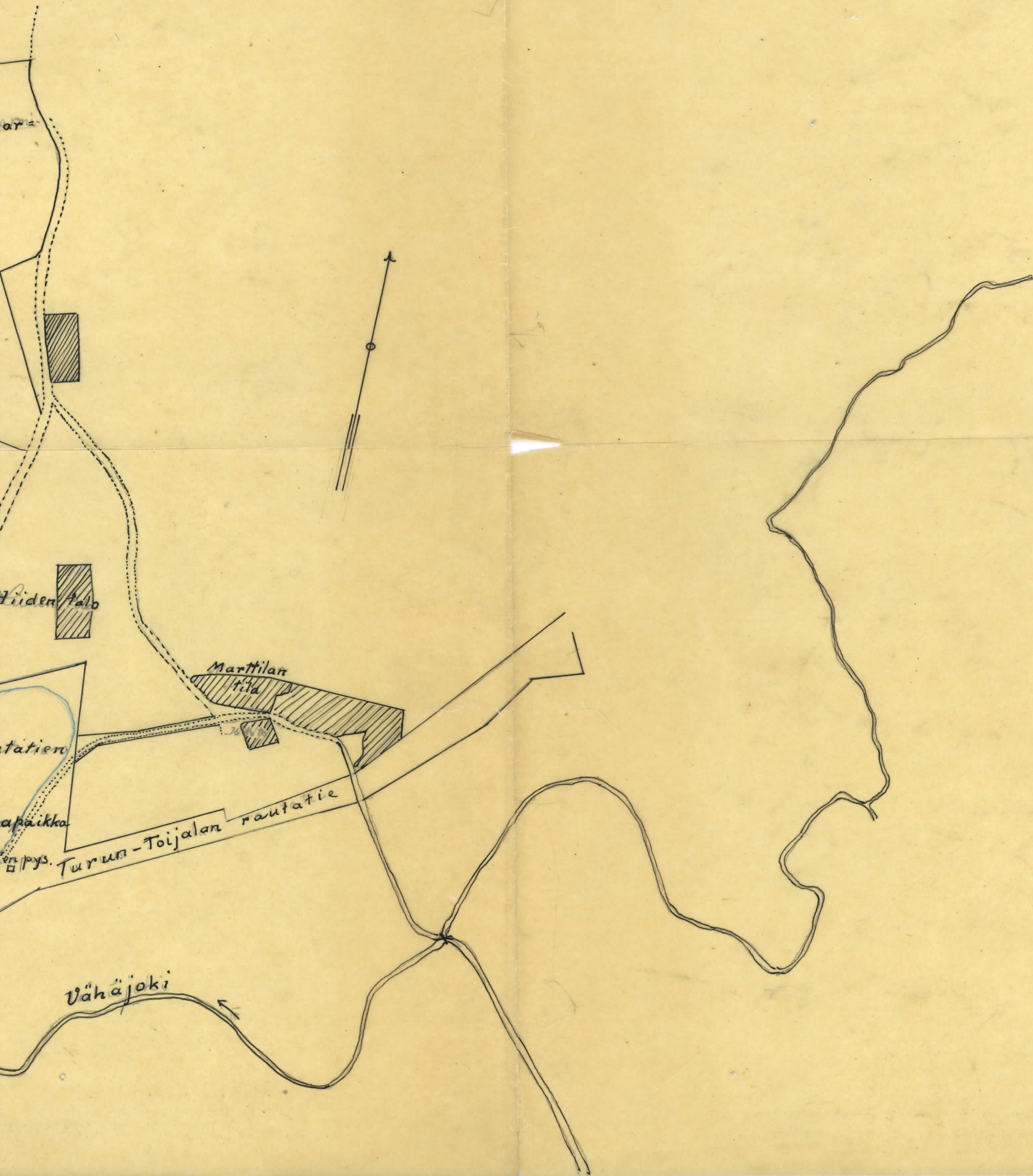

Karttakopia.

Maaria. Kärämäki

300 Metr.

a

Maantie Ruskolle

X Kiinoris
la

II alue

I alue

III alue

Sarakaja A

Sarakaja B

Sarakaja C

Hietakuoppa

9x

8x

7x

1. 2. 3.
4. 5.

K

6x

10x

40M.

30

25

20

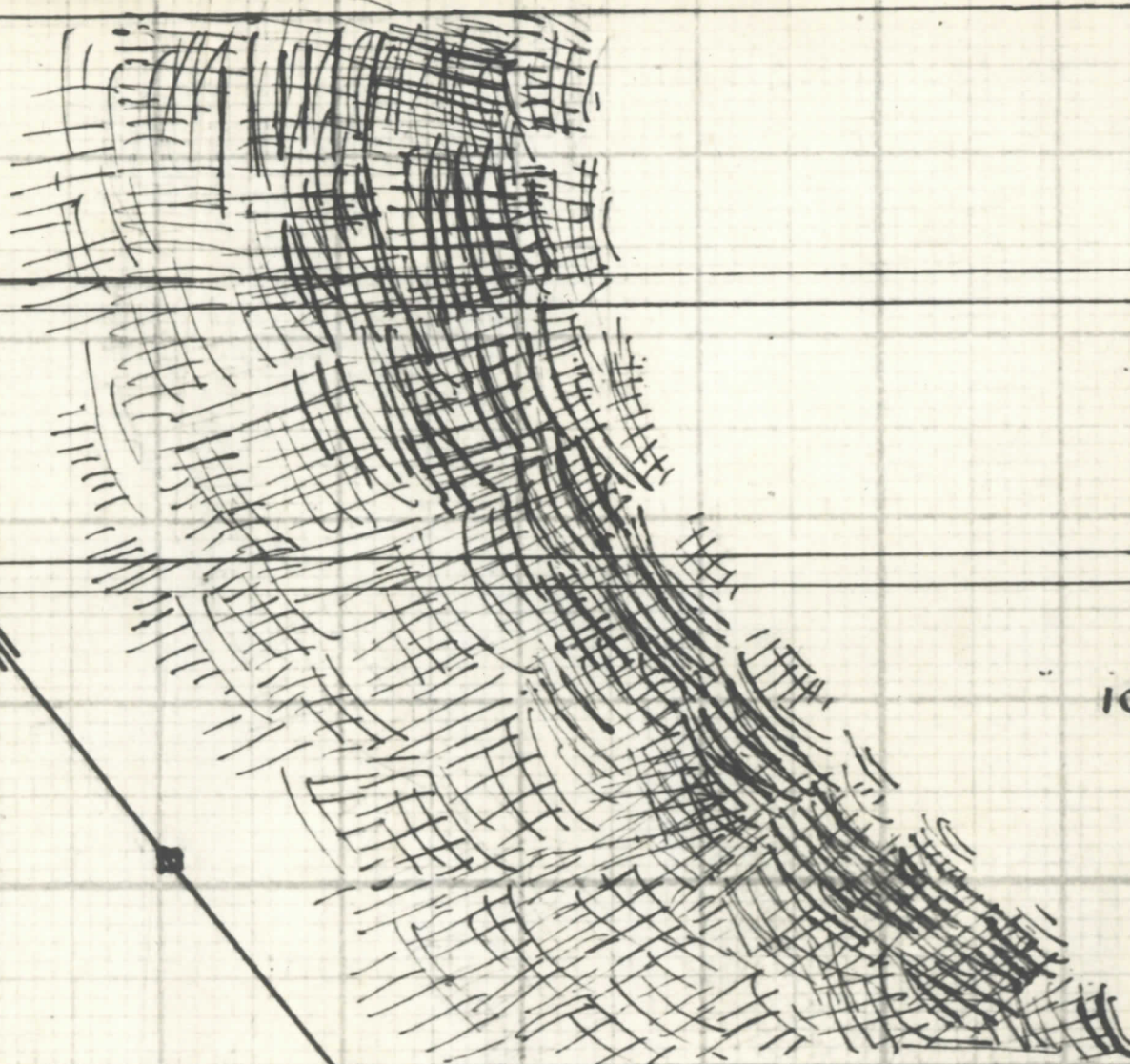
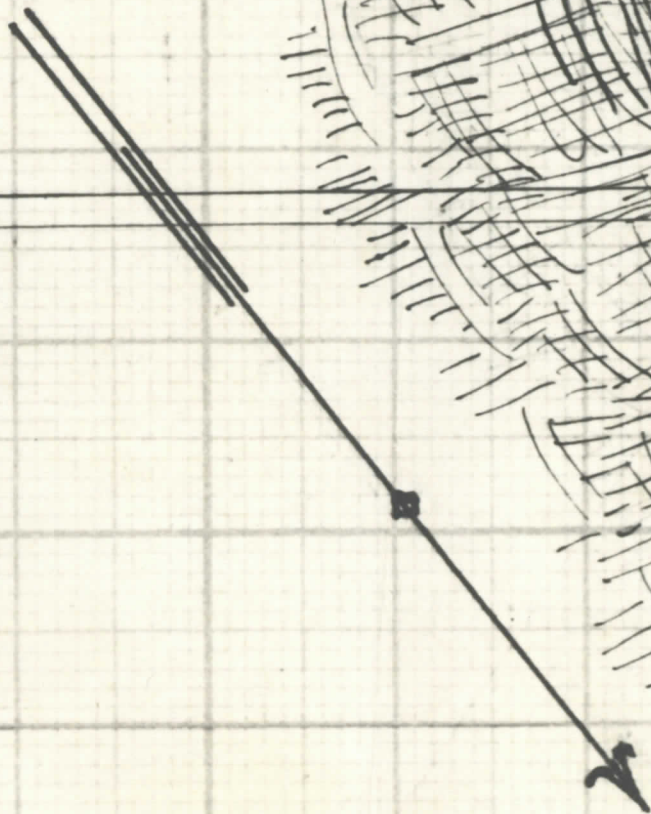
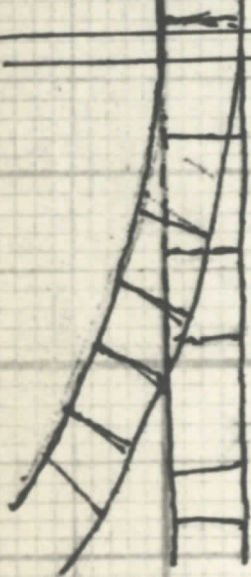
5

X 13

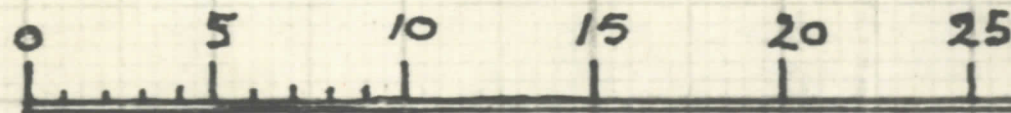
14

Rautatie

10x

1:500

Turun - Ruskon maantie

Kivipyskölä

Jokelan asuinrakennus

Kaivausalueen
yleiskaarta.
(Lite I)

Mittakaava

0 1 5 10

1:100

Alkuperäiset kartat Maarian

Harjamaan kaivauksista kesällä 1927.

Numerot on laskettu
kiinteästä alustuksesta ja
kartan reunalle on merkitty

kiintopisteen numero.
Samaten on kaikkien hautojen
ja kivien numerointi
toinen kuin kertomuksen
liitteissä kartoissa. H. Salonen

I - Kuv. Enkoiskartta № 4. Kiintopiste 0, 14.

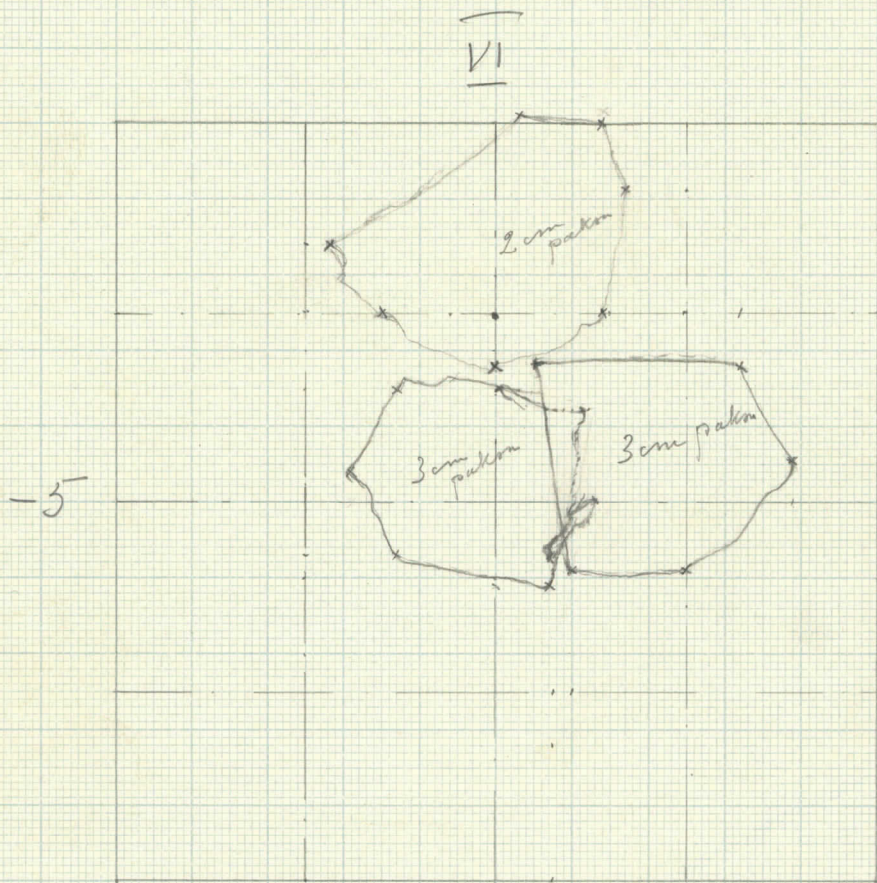
--- = Summan alan raja.

Alue II. Erikoiskartta I.

Runtu VI:-5 Hanta I

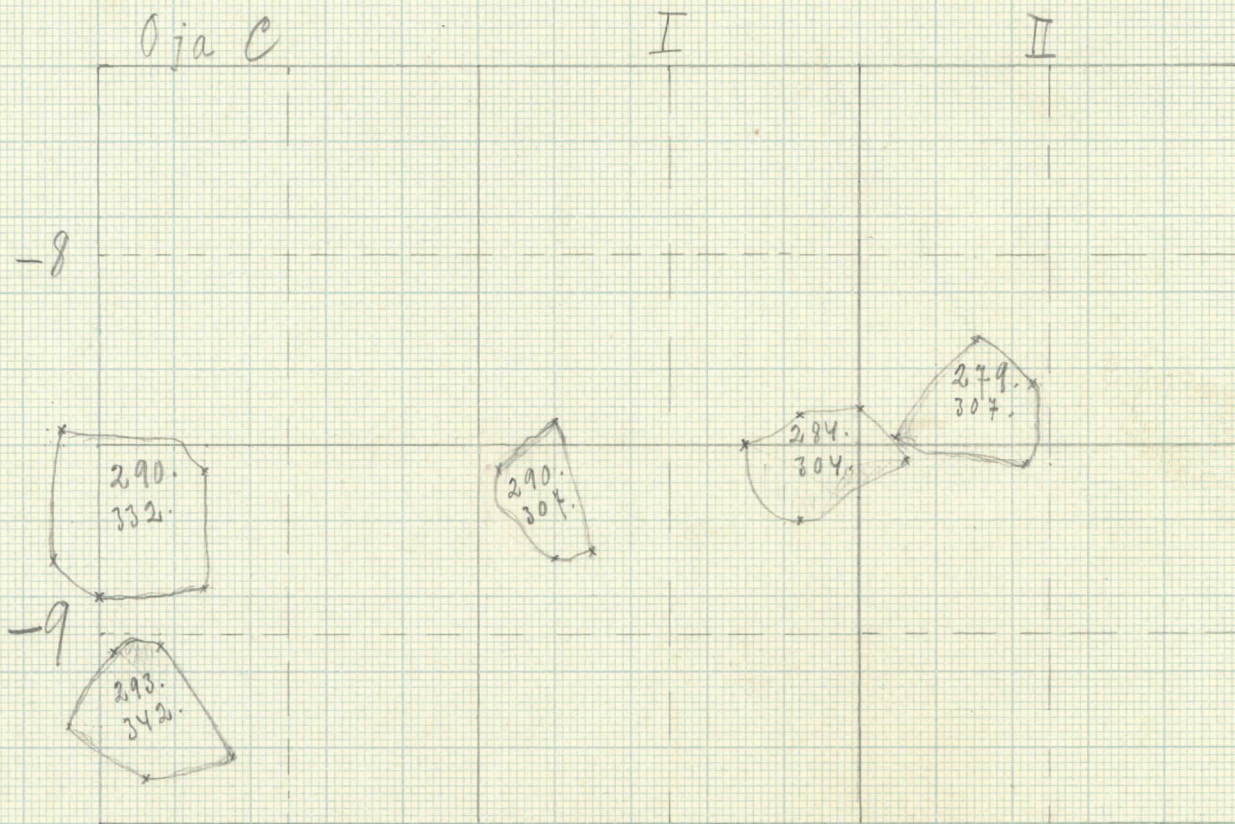

II alue

Erikoiskartta

VI
x12

huomiot 0.17.

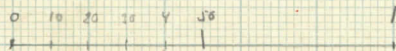
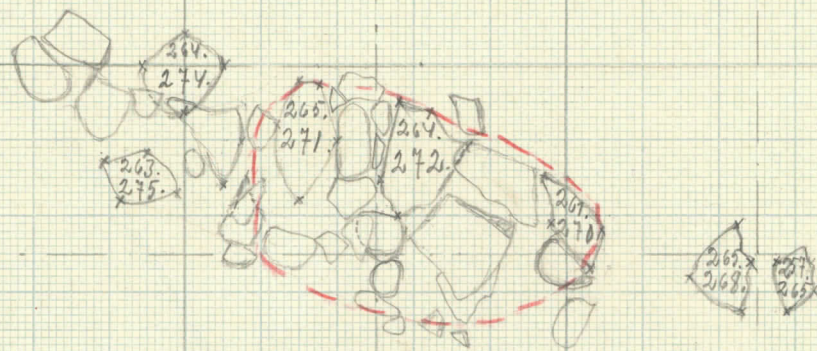

II - alue. & määrittely III. Hanta III Kuntopiste 0.14.

--- tummenmaa
Oja 6

-6

-7

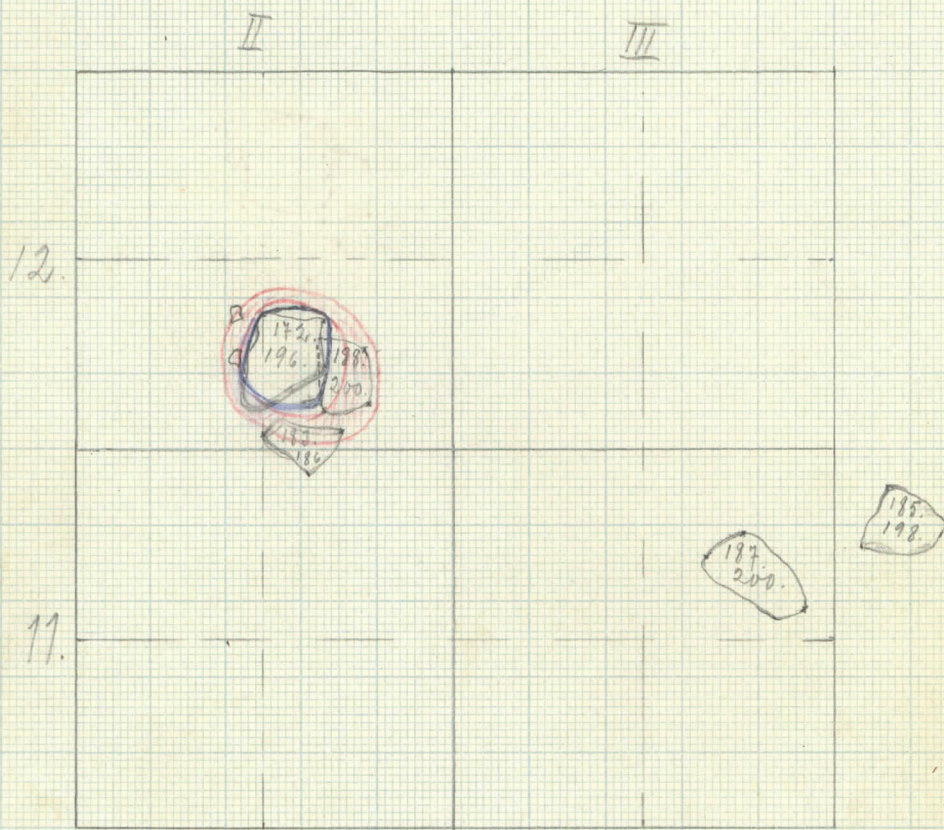

II-alue. Örköskarta IX. Hauta 7.

Kiintopiste 0.16

----- = luupsalojen löytöalue
----- = alempi tiki

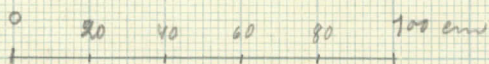
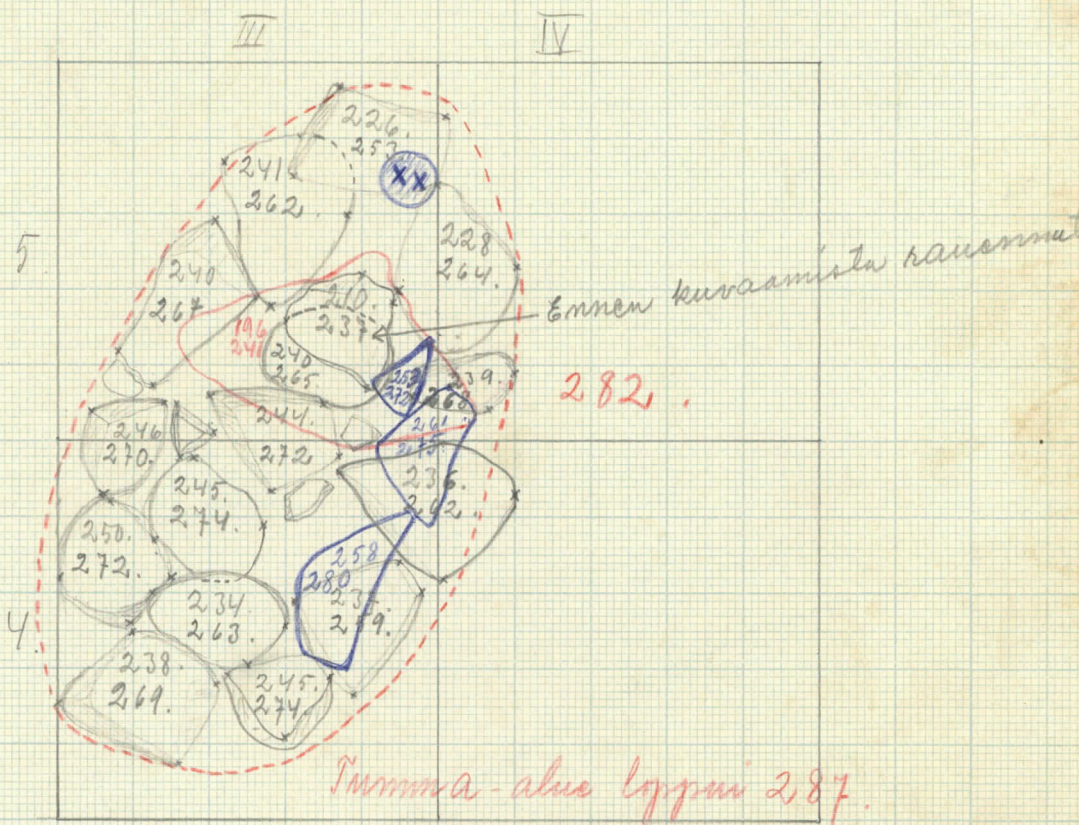

0 20 40 60 80 100 cm

II-alue. Erik oiskarta XI. Hanta IX. Kuuntopuisto, 14

- = Allimmaiset kivet.
- = Päällimmäinen kivi
- - - = Tumma alue.
- (X) = Luiza.

II - alue & rikoskärtha V Henta V (2)

Kuntopiste 0.14.

VI

VII

aja A.

- Tumma-alue.

-1.

232
243.

223
224.

234
250.

233
247.

230
245.

231
242.

239
246.

231
251.

231
239.
218
235.
225
232
245.
225
233
234
238.
215
239.
215
240.

-2.

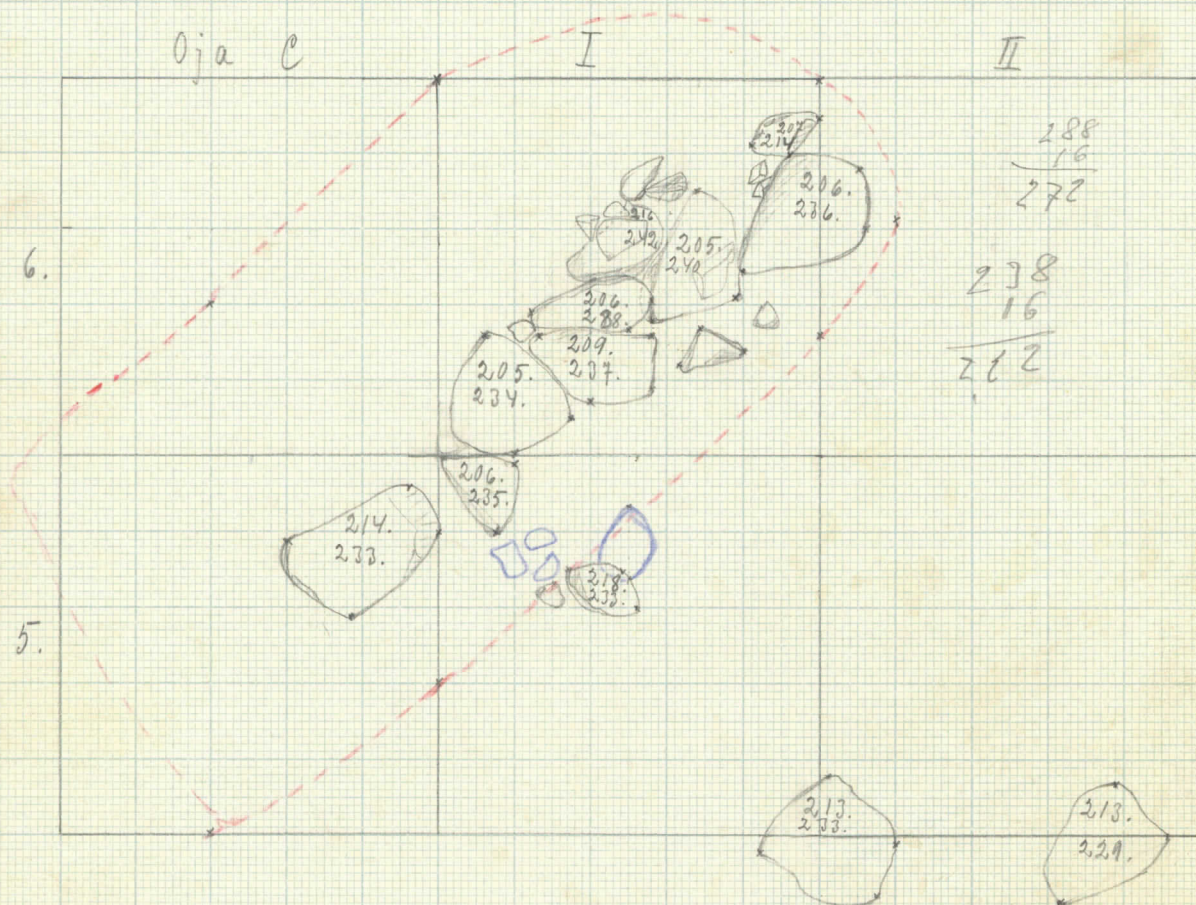
0 10 20
1 1 1

1
1

II. alue Erikoinen VIII. Hauta VI.
Käyntopiste 0.16

— = Syvämmällä pientä kiviä
- - - = Tumma alue.

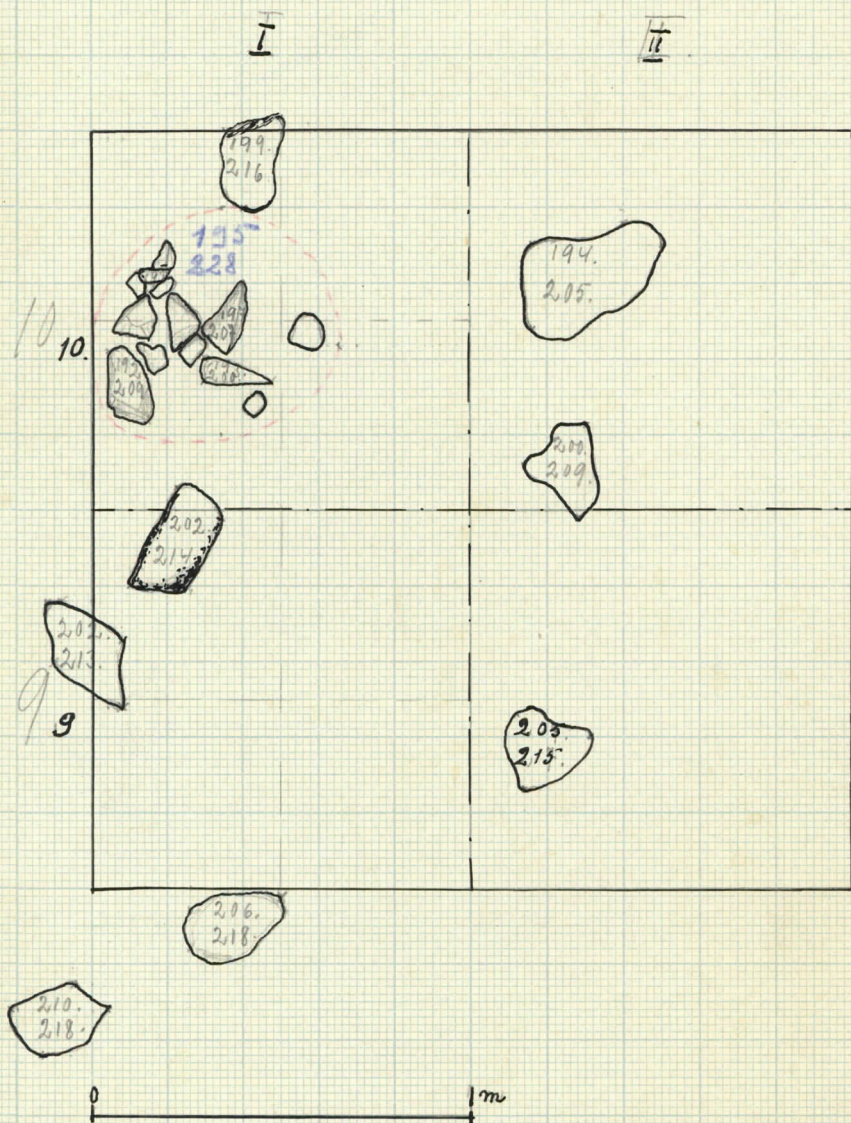

Maaria Kärämäki
1927.

--- = Tumma alue.
— = Liedon syövyys

Alue II. Liedensija.

Kipistä 0,16.

II alue

Käntöjärvi 0.14

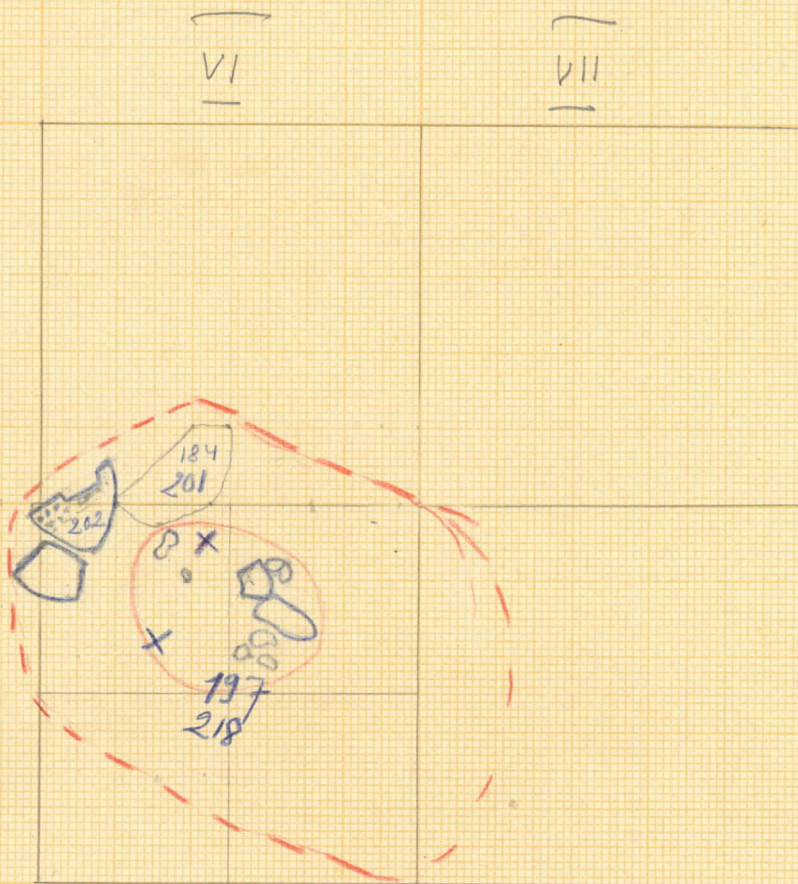
Eräkoiskartta XII.

Hauta 10.

- - - - - = Tuman ala
- x = Luita suurenpi
- - - - - = Luualue
- - - - - = Saviastimpaloje

13

12

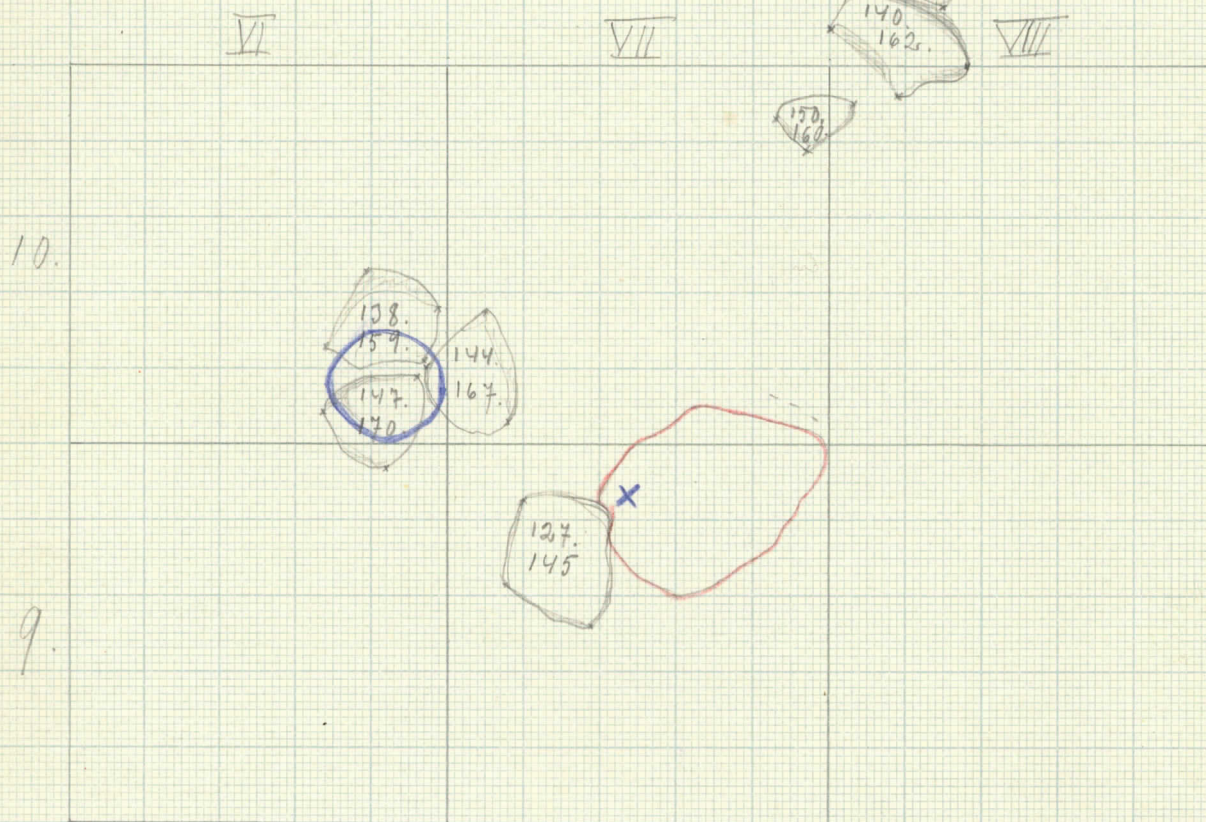

III - alve. Erikoiskartta №1. Havita №1.

Siintopiste 0,15.

x = Saviasian palasia. — dimalan raja

— = Tuma alve.

0 50 100 m.

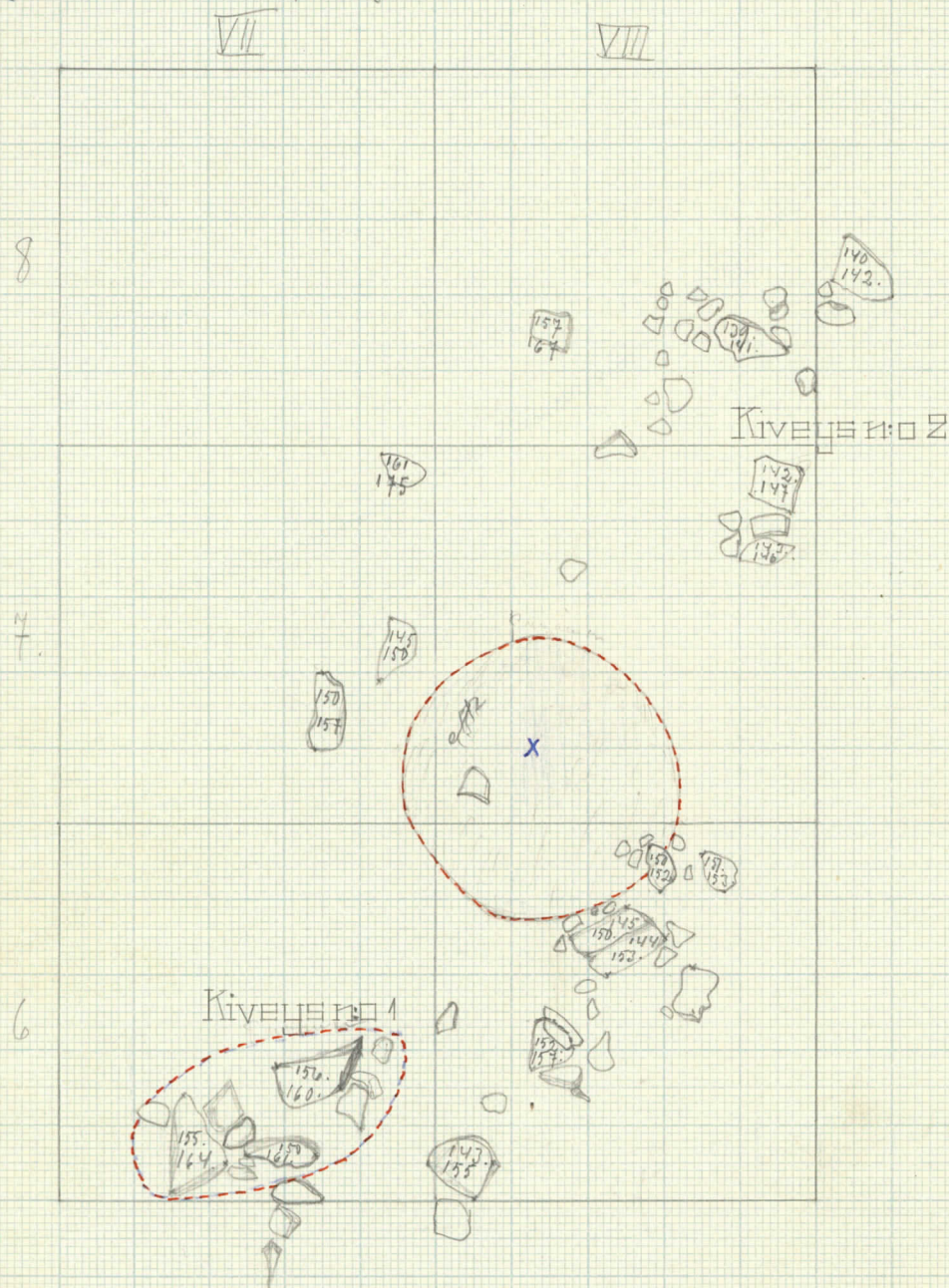
III - alve. Erikoiskartta 2. Hauka 2 - VII VIII, 5-6-7. Hauka 3 - VII - VIII. 7-8.

Σ = Summa alue.

$\times$ = Saviaastian paikka.

Kuuntopiste 0,15

--- = luuta.

0. 1 m.

III - alue. Erikonkarta №3. Kanta №4.

--- = Summa alue.

Riintopisti 0,15.

X

XI

XII

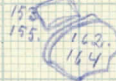
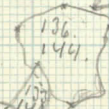
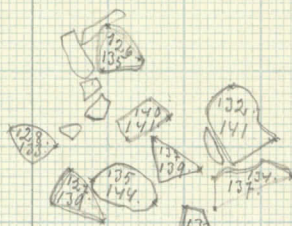
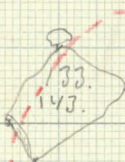
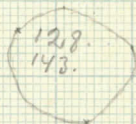
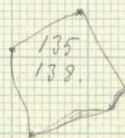
11.

10.

9.

8.

0 50 100

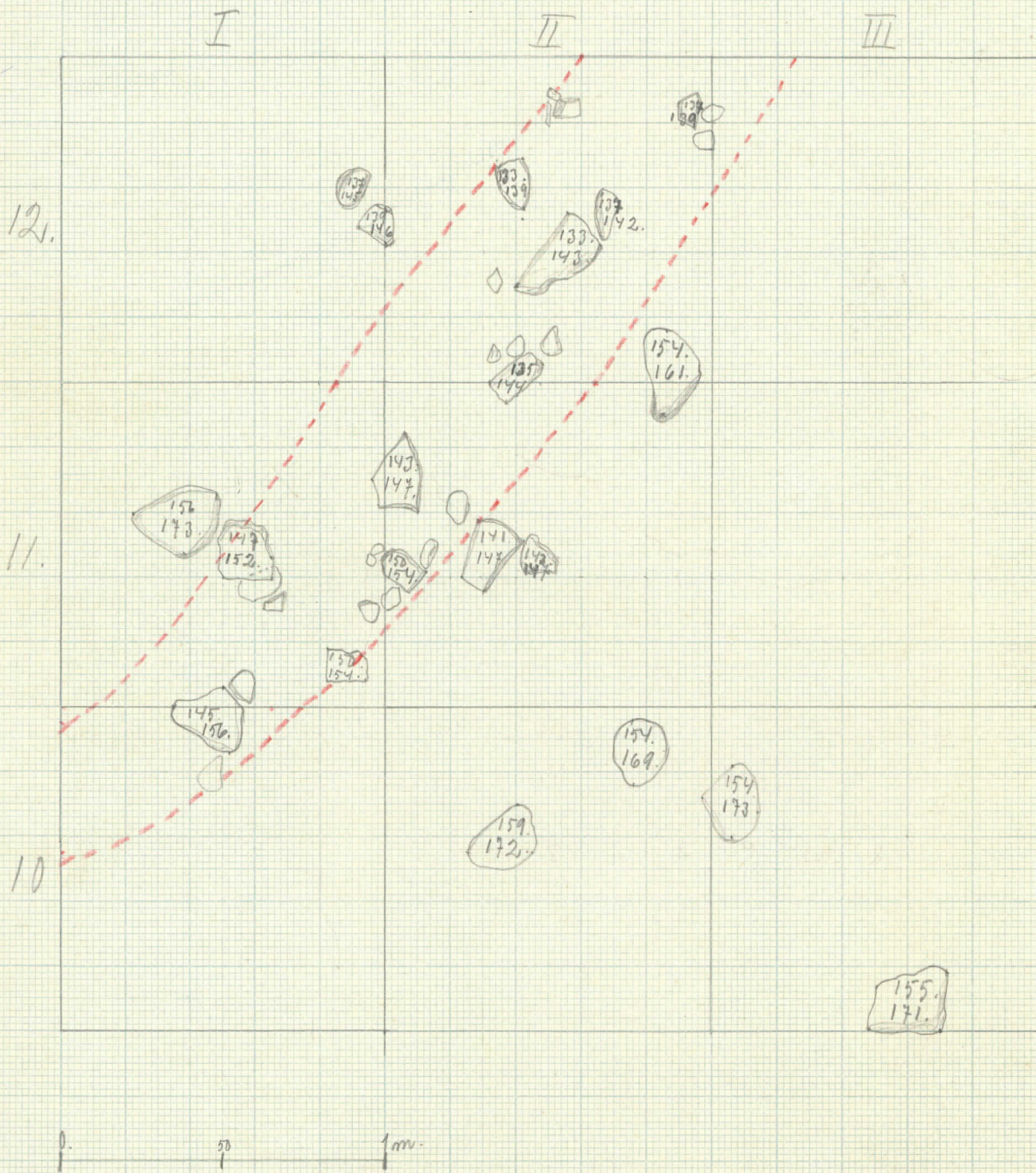

III - alus. Erikoiskartta №4. Lanta №5.

--- = Summa alus.

Hintopiste 0,15.

--- = Tuma-ah.

VII.

VIII

IX

17.

16

15.

14

13

137
176

126.
143.

[illegible]

120
125..

Alve Erikoskarta № 5.
Hauta № 2.

Kiintopiste 0, 13.

- = Summa - ala.

- = Luuta.

III

IV

V

VI

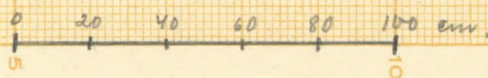
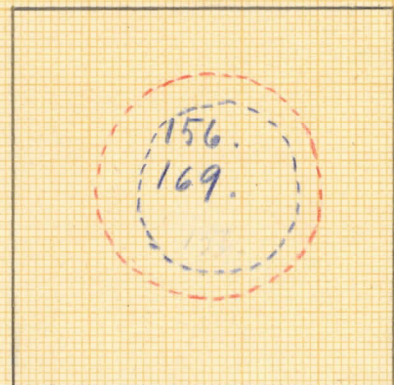
17

16

15

14

13

15

20

II - alue Erikoiskartta IV

Hauta IV

Kuuntoriville 0.14

----- kuita

III

IV

V

-1

237
248

-2

236
239.

242
258.

238
249.

233
255.

-3

241
249.

242
259.

249
262.

0

0

1

II-alue. Erikkoiskartta X.

III

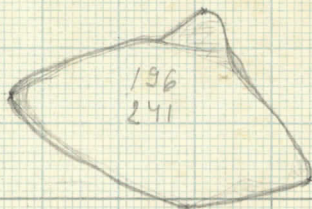
IV

Hauta 8. Kuintopiste 0.16.

penkä

= rannorongas

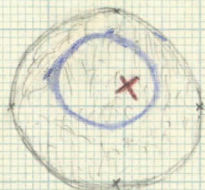
= pinnalla oleva
tumma ala

2.35 cm Sgr. cuscum.
huut.

4.

3.

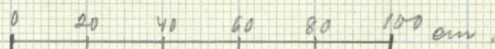
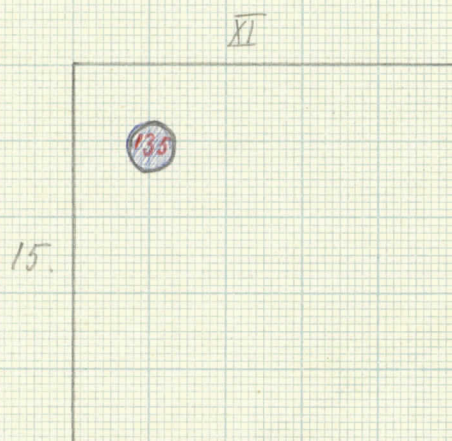
0

1 m

III-alue tuloiskartta № 7 Kiintopiste 0,13.

● = Luvualue. Ilantu № 8.

II alue.

Hauta XI.

Erikoiskartta XIII.

Kiinteistö nro 014

X=

199cm

alempi kivi

IV

V

patjakiivet.

9

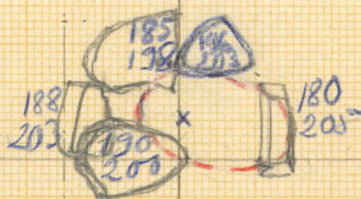

IV

V

10

9

Kivet mitatut
korkeammasta
ja alemmasta
kohdasta, he
hinnatti siitä
kiveltä olivat
tehty ryhtiä

0 1m

III - Alue Erikoiskartta № 6. Planta 7. Kuintopiste 0,14.

— = Klempana olevat kivet.
— = Alimmaisena olevat kivet.

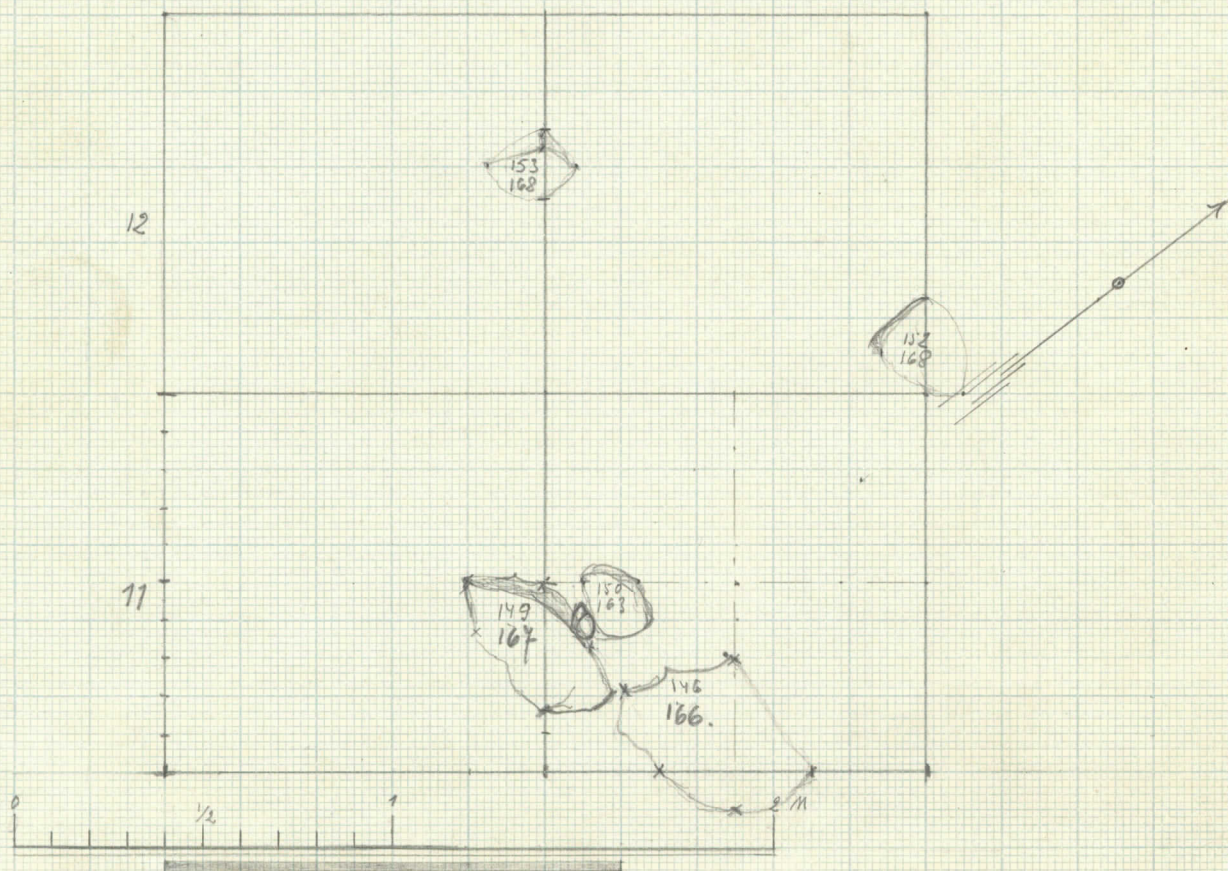
Kainausalue 1
III: 11-12; IV: 11-12

Maatta, Kattam
X-päivä 1915

Enkonkartta

III

IV

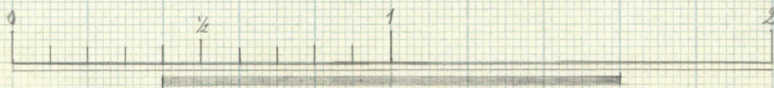
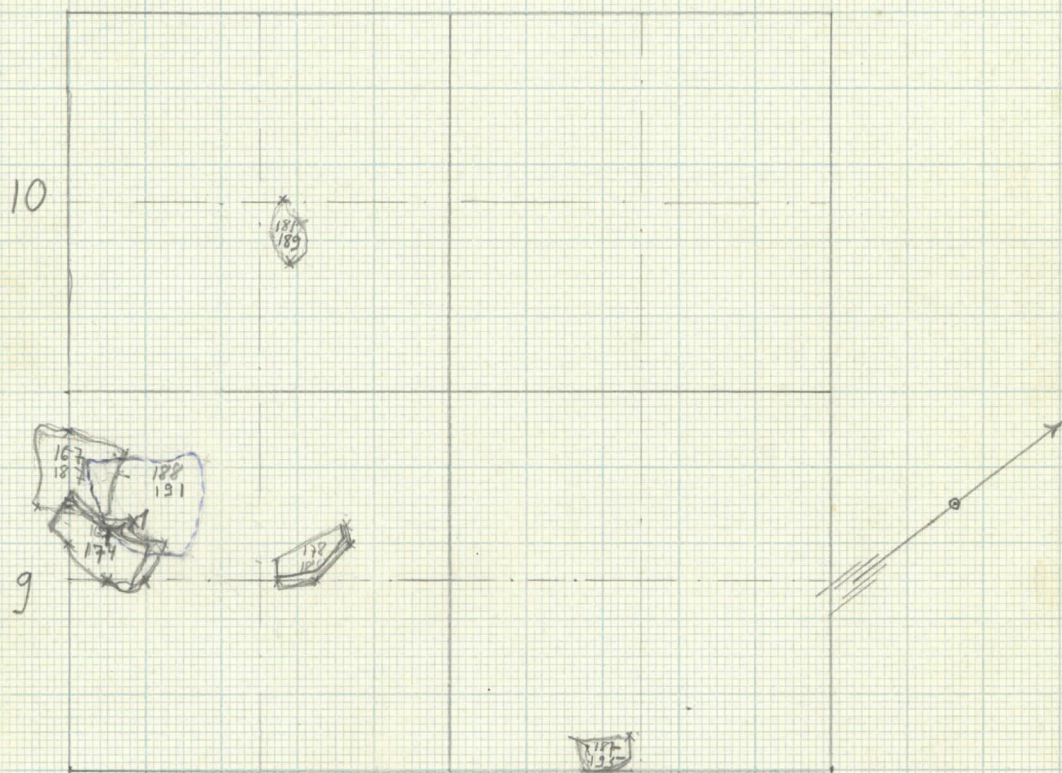
Enkoiskarta II
Kinn. Pöytä 0.13

Kaivansalucella I
Hauta 1.

muutosta 1:9-10
11:9-10

I

II

Kaivausalue I

H = nokialue

T = turmaa-alue

x = hev. hampaat

maasto

Q/a A

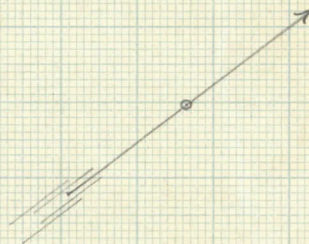
Q/a B

Sarkkajärvi

⊗ Valokuvan ottop. (NE)

181
119
—
62

Hieta-
kuoppa

Oja B:n Erikokartta.

I - alue.

III - alue.

Kiintopiste 0,14.

---=suuta

---=Tumma-alue.

VI

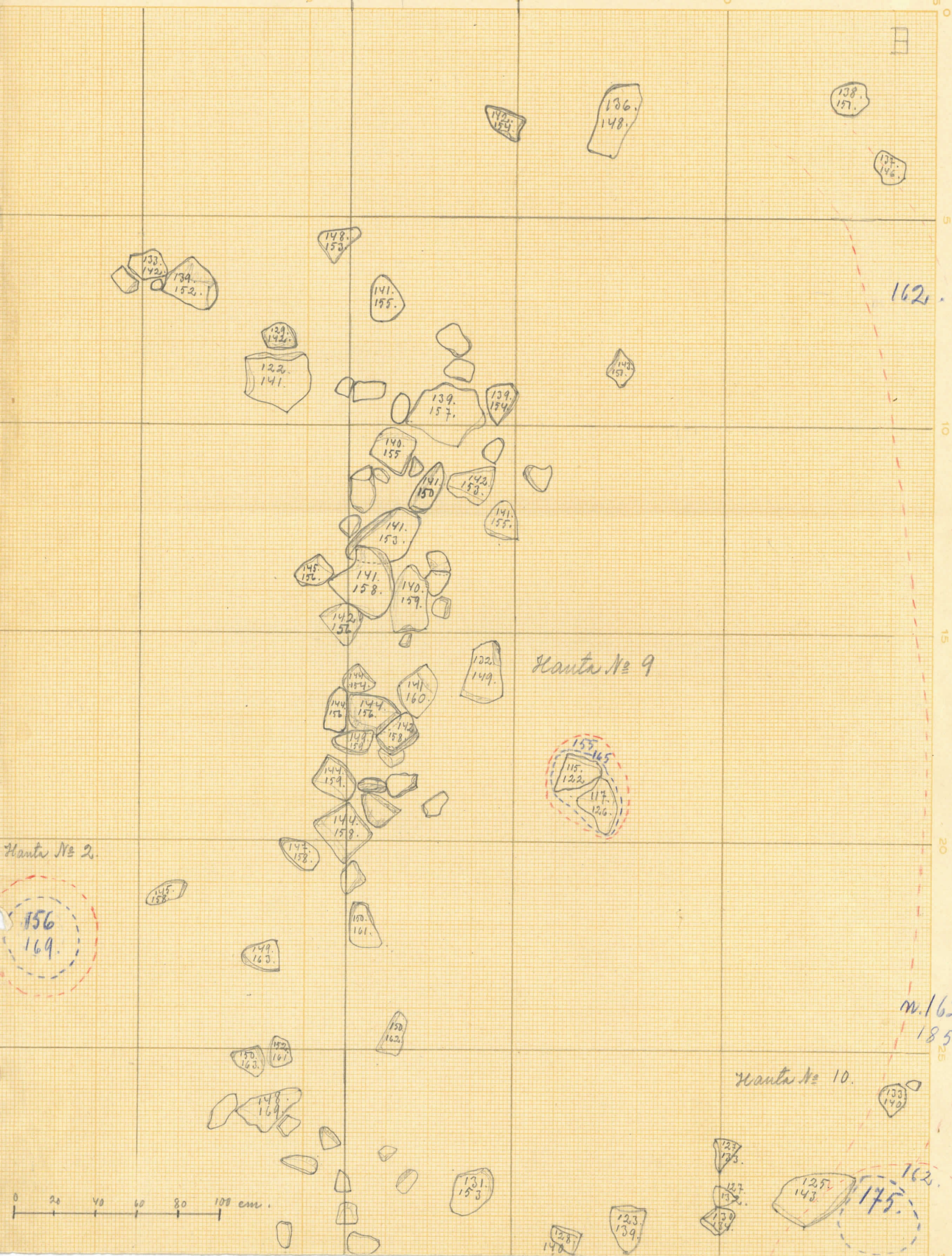
VII

Oja B.

I

II

80cm

18

17

16

15

14

m.162
185

13

0 20 40 60 80 100 cm.